

REDOVISNINGSETIK

– EN STUDIE OM YRKESETIK OCH MEDIAS
EFFEKTER VID FÖRETAGSSKANDALER.

Examensarbete – Civilekonom
Företagsekonomi

Amanda Hilvenius Lindqvist
Johan Sjödin

2019: VT2019CE28

HÖGSKOLAN I BORÅS

Förord

Vi vill börja med att ägna ett stort tack till alla som har hjälpt oss göra studien möjlig. Ett särskilt tack vill vi tillägna vår handledare Rolf Solli för den handledning han har försett oss med, i form av vägledning, kunskap och allmänt stöd i processen. Vidare är vi djupt tacksamma för de yrkesaktiva som har tagit tid från sina arbeten för att medverka i intervjuerna. Deras yrkeskunskap har bidragit med värdefull insikt i yrkeslivets hantering av redovisningsetik.

Borås 2019-06-07

Amanda H. Lindqvist
Amanda Hilvenius Lindqvist

Johan Sjödin
Johan Sjödin

Svensk titel: Redovisningsetik - En studie om yrkesetik och medias effekter vid företagsskandaler.

Engelsk titel: Accountingethics - A study regarding accountingethics and the impact of media on corporate scandals.

Utgivningsår: 2019

Författare: Amanda Hilvenius Lindqvist & Johan Sjödin

Handledare: Rolf Solli

Abstract

Perception of what is deemed good and bad, what is right or wrong, can greatly differ between individuals. How a person perceives and manages the concept of ethics is unique to each individual in society. The purpose of the study is thus to investigate how accountants and auditors view accounting ethics and how they use an ethical approach in their daily work. Furthermore, the study examines the effects of media's presentation of accounting-related corporate scandals and how media affects the involved parties.

The study is based on an abductive research method. The study consists of a media analysis of four corporate scandals that are analyzed based on a total of twelve news articles. The media analysis is conducted by a comparative content analysis where a comparison of the various articles within the four scandals is made. The study also includes a content analysis of four semi-structured interviews. The respondents who have been chosen for the interviews are professionally active accountants and auditors. These interviews are analyzed through a qualitative approach, where the meaning of the word is analyzed.

A conclusion that the study draws is that ethical decisions are difficult to make, as they must comply with laws and regulations while at the same time being adapted to the individual's, society's and the company's best. Furthermore, through the study, we see that media portrayal of corporate scandals affects people's perceptions of companies, industries and individuals involved. Where those involved often stand defenseless to the image that the media portray. This results in a kind of domino effect, where the media affects society's image of an individual, which in turn also affect society's image of the company the individual are linked to. The effects of the media's presentation of corporate scandals can therefore be severe, since a company cannot go against society's expectations. If this were to be the case, they could lose their "license to operate" in the market.

A proposal for further research is a comparison between preconceived opinions of individuals and the same peoples' thoughts after reviewing news articles about the corporate scandal. Another proposal for further research is to carry out a study of the same design with a larger number of accountants and auditors. The aim is to greater the width and thereby also increase the targeted selection of the study.

Apart from this abstract this paper will be conducted in Swedish with the exception of a few quotes.

Keywords: Ethics, Accounting ethics, IESBA:s ethical code, FAR, Corporate scandals, Media, Media Analysis, Content analysis.

Sammanfattning

Uppfattning om gott och ont, vad som är rätt och fel, kan kraftigt skilja sig mellan olika individer. Hur en människa uppfattar och hanterar begreppet etik är unikt för varje enskild individ i samhället. Syftet med studien är att undersöka hur redovisare och revisorer ser på redovisningsetik och om de använder ett etiskt förhållningssätt och handlingsätt i sitt dagliga arbete. Vidare undersöker studien medias framställning av redovisningsrelaterade företagsskandaler, dess effekter och hur media påverkar involverade parter.

Studien utgår från ett abduktivt forskningsperspektiv. Studien består av en medieanalys där fyra olika företagsskandaler analyseras utifrån sammanlagt tolv dagstidningsartiklar. Medieanalysen är komparativ eftersom en jämförelse mellan de olika artiklarna inom de fyra företagsskandalerna har skett i form av en innehållsanalys. Vidare innefattar studien även en innehållsanalys av fyra semistrukturerade intervjuer. Respondenterna består av yrkesaktiva redovisare och revisorer. Intervjuerna analyseras genom en kvalitativ ansats, där meningen i det som sägs är huvudfokus.

En slutsats som studien drar är att etiska beslut är svåra att fatta, eftersom de ska följa lagar och förordningar samtidigt som de ska vara anpassade till individens, samhällets och företagets bästa. Vidare ser vi genom studien att medias framställning av företagsskandaler påverkar människors uppfattning av de inblandade företagen, branscherna och individerna i skandalen. Där de inblandade ofta står försvarslösa till den bild som media målar upp av dem. Av detta framkommer en slags dominoeffekt, där media påverkar samhällets bild av en individ, som i sin tur även påverkar samhällets bild av företaget som individen är kopplad till. Effekterna av medias framställning av företagsskandaler kan då bli kraftiga. Eftersom ett företag inte kan gå mot samhällets förväntningar. Om detta var fallet skulle de kunna förlora sitt "lov att verka" på marknaden.

Ett förslag på vidare forskning är en jämförelse mellan hur en person ser på ett företag innan en skandal och efter att de har läst om skandalen. Ytterligare ett förslag på vidare forskning är att genomföra en studie med samma utformning men med ett större respondenter. Detta för att få en större bredd och därigenom också öka urvalet studien riktar in sig på.

Nyckelord: Etik, Redovisningsetik, IESBA:s etikkod, FAR, Företagsskandal, Media, Medieanalys, Innehållsanalys.

Förkortningslista

BFL	Bokföringslagen
BrB	Brottsbalken
BFN	Bokföringsnämnden
FAR	Föreningen Auktoriserade Revisorer
IESBA (IESBA:s etikkod)	International Ethics Standards Board for Accountants
IL	Inkomstskattelagen
SBL	Skattebrottslagen
SCA	Svenska Cellulosa Aktiebolaget
SFS	Svensk Författningssamling
SRF-Konsulterna	Sveriges ledande branschorganisation inom redovisning och lön
VD	Verkställande direktör
ÅRL	Årsredovisningslagen

Innehållsförteckning

1	Inledning	- 1 -
1.1	Bakgrund	- 1 -
1.2	Forskningsöversikt	- 2 -
1.3	Problemdiskussion	- 4 -
1.4	Syfte	- 5 -
1.5	Forskningsfrågor	- 5 -
2	Referensram	- 7 -
2.1	Innebörden av redovisningsetik	- 7 -
2.2	Yrkesetiska regler - IESBA	- 8 -
2.3	Lagkrav	- 8 -
2.3.1	Årsredovisningslagen	- 8 -
2.3.2	Bokföringslagen	- 9 -
2.3.3	Brottsbalken	- 9 -
2.3.4	Inkomstskattelagen och Skattebrottslagen	- 10 -
2.4	Systemorienterade teorier	- 10 -
2.4.1	Institutionell teori	- 10 -
2.4.2	Legitimitetsteorin	- 11 -
2.4.3	Intressentteorin	- 11 -
3	Metod	- 13 -
3.1	Forskningsansats	- 13 -
3.2	Undersökningsansats	- 13 -
3.3	Studiens genomförande	- 14 -
3.4	Avgränsningar och urval	- 15 -
3.4.1	Medieanalys	- 15 -
3.4.2	Semistrukturerade intervjuer	- 15 -
3.5	Datamaterial	- 16 -
3.6	Studiens trovärdighet	- 16 -
3.6.1	Reliabilitet	- 16 -
3.6.2	Validitet	- 17 -
3.7	Etisk reflektion	- 17 -
3.8	Innehållsanalys	- 18 -
3.9	Kodböcker	- 19 -
3.9.1	Kodbok - Medieanalys	- 19 -
3.9.2	Kodbok - Intervjuer	- 21 -
3.10	Källkritik	- 23 -
3.10.1	Netologi	- 23 -
3.10.2	Media	- 23 -
3.10.3	Semistrukturerade intervjuer	- 23 -
4	Empiri	- 24 -
4.1	Trustorhärvan	- 24 -
4.2	Enron-skandalen	- 26 -
4.3	SCA-härvan	- 28 -
4.4	Uber-skandalen	- 30 -
4.5	Innehållsanalys semistrukturerade intervjuer	- 32 -
4.5.1	Kunskap	- 32 -
4.5.2	Hantering	- 34 -
4.5.3	Motivation	- 36 -
4.5.4	Sammanfattning av semistrukturerade intervjuer	- 39 -
5	Diskussion och slutsatser	- 40 -
5.1	Diskussion	- 40 -

5.1.1	Hur kan media bidra till samhällets uppfattning av ett företag, bransch eller en individ som är inblandad i en företagsskandal?	- 40 -
5.1.2	Vad ligger till grund för individens etiska beslutsfattande inom redovisnings- och revisionsyrket?	- 41 -
5.1.3	Vilka konsekvenser kan ett oetiskt agerande av redovisare och revisorer få för dem om det leder till en företagsskandal?.....	- 42 -
5.2	Slutsatser	- 43 -
5.3	Förslag på vidare forskning	- 44 -
6	Källförteckning	- 45 -
7	Bilagor	- 49 -
7.1	Bilaga 1 - Intervjufrågor	- 49 -

1 Inledning

Inledningen av studien består av en bakgrund som beskriver redovisning, redovisningsetik, yrkesetiska regler och media. Begrepp som figurerar i studien är bland annat Föreningen för auktoriserade revisorer (FAR), International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA/IESBA:s etikkod), redovisningsetik, god yrkessed och god redovisningssed. Efter bakgrunden följer forskningsöversikten som presenterar tidigare forskning. Forskningsöversikten används sedan som grund för problemdiskussionen som beskriver problematiken med egenupprättade etik, hur det kan leda till etiska och oetiska handlingar och den roll media spelar i samhället. Inledningen avslutas med studiens syfte och frågeställningar.

1.1 Bakgrund

Redovisning är under en konstant utveckling, samtidigt som företagen kräver att det är konstant förändring, vilket gör att redovisningen måste utvecklas i samma takt som företagen. I Sverige är *Föreningen för auktoriserade revisorer (FAR)* en organisation som ständigt arbetar för etisk redovisning och för att utveckla kompetensen hos revisorer, redovisare och rådgivare. Om något är etiskt eller oetiskt ifrågasätts dagligen inom redovisningen. Arbetet med att motverka ett oetiskt handlande sker genom lagar, standarder och andra publikationer (FAR u.å.). För att säkerställa att redovisningen utförs på ett etiskt sätt finns en så kallad certifiering. Certifiering inom redovisning och revision kan ske genom två organisationer. För redovisningskonsulterna är det Sveriges ledande branschorganisation inom redovisning och lön (SRF-Konsulterna) och Föreningen för auktoriserade revisorer (FAR) är en branschorganisation för revisorer, redovisare och rådgivare. Att få lov att kalla sig auktoriserad inom redovisningsyrket är prestigefyllt och medför många fördelar när det kommer till utövandet av yrket. Den främsta anledningen till varför det är fördelaktigt att bli auktoriserad inom branschen är för att titeln fungerar som en kvalitetsstämpel för potentiella intressenter (Srfkonsult u.å.; FAR u.å.).

Redovisningsetik är en yrkesetik för redovisare, revisorer och rådgivare. Trots att ett utav FAR:s huvuduppdrag är att utveckla det som kallas god yrkessed, ligger det större problemet i utövandet av reglerna. FAR reglerar endast uppsättningen av reglerna, inte dess implementering i organisationerna. Vid implementation av de etiska reglerna i organisationerna, är det företagsledningen som väljer strukturen och omfattningen av dem. Det är sedan upp till varje enskild arbetare att följa uppsättningen av god yrkessed utan handhållning eller direkt övervakning (FAR u.å.). *International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA/IESBA:s etikkod)* är en guide i arbetet med ekonomi och utgör FAR:s yrkesetiska regler. FAR:s uppdrag är bl.a. att utveckla god yrkessed och andra relevanta normgivningar. God yrkessed handlar om att följa de etiska reglerna (FAR u.å.). Etikkoden är av principiell uppbyggnad och gäller för FAR:s alla medlemmar, det vill säga revisorer, redovisningskonsulter och rådgivare (Allen 2018). Genom att agera etiskt medverkar medlemmarna i FAR mot en hållbar utveckling både hos företag och i samhället (FAR u.å.).

Genom åren har begreppet god redovisningssed utvecklats och betydelsen av ordet utvecklas ständigt. Idag har god redovisningssed fått en mer komplex betydelse. Vad som utgör god redovisningssed påverkas av uttalanden som kvalificerat normgivande organ gör. I författningskommentaren till 2 kap 2§ ÅRL (SFS 1995:1554) beskrivs innebörden med god redovisningssed, god redovisningssed är skyldigheten att följa lagen när det sker en användning av olika redovisningsprinciper, exempelvis rättvisande bild (Skatteverket 2018). Om ett företag

eller en person bryter mot IESBA:s etikkod uppstår det ett problem för revisorn eller redovisaren. Det är då upp till revisorn eller redovisaren att göra det professionella valet om hen ska hoppa av uppdraget, alternativt till och med anmäla handlingen på grund av lagliga skäl (FAR u.å.).

Frågan om vad som är etiskt och oetiskt har fått ett större utrymme i *media* under de senaste åren. Den stora vågen av kravställning på företagen från samhället och intressenterna gällande redovisningsetik började strax före millenniumskiftet. Kravställningen mot företagen och deras etiska handlingar grundas i ett motstånd till kapitalismen, där fattiga länder blev utnyttjade på icke humanistiska villkor av större företag (Trollestad & De Geer 2009). Under millenniumskiftet uppdagades Enron-skandalen som var en stor *företagsskandal*. Först då uppstod den stora problematiken med vad redovisningsetik är (De Geer & Trollestad 2009). Enron skandalen som uppdagades 2001 och består av ett flertal olika moment. Mest väsentligt för vår studie är delen kopplad till revisionsbyrån Arthur Andersen. Arthur Andersen godkände förstörandet av en enorm mängd papper som var kopplat till Enrons redovisning (DI 2002). Trots det hårda arbetet med redovisningsetik förekommer företagsskandaler i Sverige även idag. Ett exempel är den nyligen uppdagade företagsskandal om Uber, de anklagas för att bedriva systematiskt skattefusk. Det visade sig att Ubers förare medvetet valde att enbart bokföra en mindre del av resornas totala värde, cirka 32 procent. Vilket ledde till att stora delar av Ubers intäkter inte redovisades eller beskattades (Nilsson 2019).

1.2 Forskningsöversikt

Kraven som samhället ställer på individer inom redovisningsbranschen är att arbetet de utför, utgår från en hög moralisk grund. De externa kraven sätter i sin tur stor press på etiskt och moraliskt handlande hos företag och dess individer. Företagsskandaler som är sammanfogade med omoralisk rapportering påverkar tilliten till redovisnings- och revisionsyrket, eftersom samhället kräver att de arbetar utifrån deras bästa (Ardelean 2013). Under 1930-talet var det just uppdagandet av allt fler företagsskandaler som påskyndade utvecklingen av företagsvärldens etiska regler. Redovisningens dåvarande brist på etisk hållning pressade revisorer till att hålla hårdare på dessa områden. Samhällets tillit till revisorer och redovisare samt den information som dessa presenterar blev av allt större vikt. Detta eftersom revisionen var det verktyg som användes för att producera tillfredsställande information till företagets alla intressenter. Redovisare kunde inte längre bara gå efter företagets vilja, utan var nu även tvungna att beakta de föreskrifter som företagets revisorer upprättade (Wallerstedt & Öhman 2012).

Inom redovisningsyrket krävs det en hög kunskap om etik och etiska principer. Användandet av IESBA bidrar till att kunskapen om etiken inom yrket ökar (Allen 2018). Det krävs även att organisationerna är medvetna om vilka sociala, legala och etiska skyldigheter de har gentemot sina intressenter. Detta för att organisationer ska fatta ”rätt” beslut enligt intressenterna eftersom intressenterna delvis påverkar hur organisationerna väljer att redovisa (Manasakis 2018; Sillanpaa 1998; Key & Popkin 1998). Etiska beslut påverkas bland annat av hur någon växt upp och vilka personlighetsdrag de har (TormoCarbó, Seguí-Mas & Oltra 2018; Chelariu 2015). Att bortse från de problem som uppkommer p.g.a. den mänskliga faktorn i den ekonomiska världen kan leda till att trovärdigheten för branschen minskar. Redovisningsyrket är ett utav det mest reglerade i världen. Detta är en produkt av att det har ägt rum många företagsskandaler som är relaterade till ekonomi. Trots den starka regleringen finns det fortfarande ett oetiskt beteendemönster kvar (Chelariu 2015).

Att det finns etiska regler är viktigt för redovisningsyrket, men det viktigaste är inte att det finns regler som reglerar ett etiskt beteende eller förhållningssätt. Det som är viktigast är att de yrkesaktiva vågar säga till om de upptäcker att någon inte agerar eller presterar utifrån ett etiskt förhållningssätt. Detta är viktigt för att de regler som finns ska kunna fortleva och utvecklas. Ibland handlar redovisare och revisorer på eget bevåg, vilket kan leda till att det uppkommer komplikationer för organisationen. För att minska komplikationerna måste företagen aktivt arbeta mot att minska antalet individer som innehar oönskade etiska grunder på deras företag (Chelariu 2015). En tidigare nämnd "komplikation" är den egenupprättade etiken, den *etik* varje individ själv skapar. Den egenupprättade etiken som uppkommer i redovisnings- och revisionsyrket, påverkar den tillit som samhället har till yrket (Ardelean 2013). Egenupprättad etik bygger på en rad olika faktorer som inkluderar påverkning av språk, uppväxt, utbildning m.m. (De Geer & Trollestad 2009). Inom redovisningen diskuteras det om den egenupprättade etiken påverkar redovisare i deras arbete eller inte (Chelariu 2015; Flory, Phillips, Reidenbach & Robin 1992).

För att förenkla implementeringen av nya redovisnings- och revisionsstandarder krävs det att en undersökning av vilka faktorer det är som påverkar harmoniseringen av etiska standarder. Kulturella skillnader har en stor påverkan på etiska förskrivningar. Att undersöka vilka skillnader som finns banar vägen för att det ska ske en internationalisering i redovisnings- och revisionsbranschen. Implementeringen av nya standarder är det som ligger till grund för denna fortsatta utveckling (Barrainkua & Espinosa-Pike 2015). Det finns fyra grundläggande problem vid implementering av etiska regler i redovisning. För att en harmonisering av etiska standarder ska kunna utvecklas och frodas i en organisation, behöver de se över dessa problem. Det första problemet är kunskapsproblemet, vilket väcker frågan om organisationsmedlemmarnas kunskap om de etiska dilemman de kan komma att ställas inför samt hur dessa skall hanteras inom just deras organisation. Relevansproblemet har formulerats utefter det som sägs, hur stor relevans har de etiska åtagande för medarbetarna och hur det kopplas till deras dagliga verksamhet. Formaliseringsproblemet berör risken med de etiska åtagandena, kan de komma att bli enbart formella riktlinjer och rutiner som är formade efter organisationsledarnas förväntningar och vilja. Till sist lyfts det normativa problemet fram. Problemet lyfts fram då det inte i någon organisation finns en garanti för att medarbetarnas moraliska syn är parallell med den av dess ledande organ (De Geer & Trollestad 2009). Genom att utföra grundliga analyser av redovisare kan företag säkerställa att de väljer redovisare med god etisk grund (Flory et al. 1992; Chelariu 2015).

Media har under många decennier haft rollen som informationsgivare till samhället. Vilket gradvis har förändrats och dess ursprungliga syfte har till viss del ändrats. Medias roll är att kunna delge händelser och andra nyheter som uppdragats i världen, till en blandad publik. Den information som media sprider är en sammanfattning av en större händelse som bryts ner till mindre artiklar. Informationen som informationskällorna delger tas på stort allvar och skapar i sin tur en uppfattning om den aktuella händelsen. Informationen som media förmedlar ska beskrivas opartiskt till samhället. Hur en artikel är skriven påverkas såklart av vem som skriver den, denna individ är påverkad av exempelvis känslor, personliga erfarenheter eller interna företagskrav (Fisher & Bela 2010).

Utöver kritiken mot att medias information ofta vinklas för att gynna personliga syften och att de påverkas av personliga handlingar, är media ett stort maktmedel i såväl politiska som sociala spel. I politiken används media som ett verktyg för att forma folks tankar och idéer om olika händelser, personer, organisationer eller länder o.s.v. Media används bl.a. av specifika politiska organisationer för att gynna deras personliga egenintresse (Palavicini 2011; Hoffman 2013).

Media står för en stor del av informationsdelning till samhället. Inte minst när det kommer till företagsskandaler som är kopplade till olika typer av brottslighet, exempelvis redovisningsfel. Viktig information kan enkelt förvanskas av den som skriver artiklarna. Vilket ofta leder till att endast delar av sanningen kommer fram (Fisher & Bela 2010; Palavicini 2011). Det råder inget tvivel om att media påverkar hur individer uppfattar en situation eller de personer som porträtteras i media. Dock viktigt att påpeka är att det som porträtteras i media ofta uppfattas som "det normala" eller "det rätta" av dess läsare, om dessa känner tillit för mediekanalen. Genom detta har medias roll utvecklats, de fungerar inte längre enbart som informationsgivare, utan även som formgivare. Media bygger upp en bild, en känsla, en uppfattning av något, som sedan läses och tolkas av dess läsare (Smeesters & Mandel 2006).

1.3 Problemdiskussion

Redovisningsetik är ett ämne som har olika betydelser i olika delar av världen. Enligt tidigare forskning finns det en viss problematik med ordet etik eftersom det kan ha olika betydelser för varje individ i samhället. Det beror på att alla människor är formade på olika sätt. Vilket medför att problem uppkommer p.g.a. varje människas egenupprättade etik (De Geer & Trollestad 2009). Detta i sin tur leder till en diskussion kring att det är svårt att använda sig av samma regler för etiskt förhållningssätt över hela världen.

Enligt tidigare forskning ligger ett grundläggande problem med etiskt handlande inom redovisningsbranschen hos individerna och den synen de har på vad som är etiskt eller inte (De Geer & Trollestad 2009; Chelariu 2015; Flory et al. 1992). Den egenupprättade etiken skapar en gråzon mellan individers uppfattning om vad som är etiskt rätt och fel. En fråga som kan ställas är vilken av alla uppfattningar som bör anses som den "korrekta"? Bara för att en individ har skapat sig själv en egen bild om vad som är rätt och fel, betyder det inte att en annan individ tycker likadant. Av tidigare forskning framgår det att etiska beslut bland annat påverkas av hur någon växt upp och eventuella personlighetsdrag de har (TormoCarbó, Seguí-Mas & Oltra 2018; Chelariu 2015). En individ blir ofta influerad av andra människor t.ex. familj, vänner, jobbkompisar. Det är därför svårt att inte ha uppsatta regler om redovisningsetik eftersom det finns många olika syner på vad som är etiskt eller oetiskt. En fråga som kan ställas är, vilket etiskt förhållningssätt är mest "rätt"?

Drivkraften bakom ett etiskt ansvarstagande för människa och miljö bör inte ha sin grund i att det är lönsamt och gagnar den organisatoriska och ekonomiska tillväxten, utan också i att det är moraliskt gott i bemärkelsen att det gynnat människan och den mänskliga faktorn.

(De Geer & Trollestad 2009, s. 8)

Något som tidigare forskning visar på angående media är att de är styrda av människor och därigenom kan skapa vissa problem (Fisher & Bela 2010). Problematiken ligger självfallet inte i människan som en helhet utan varje människas möjlighet att agera utefter en egen agenda (Palavicini 2011; Hoffman 2013). Agendan skiljs ofta åt från person till person och individer kan skapa olika bilder av en och samma händelse. Medias förmåga att förändra detaljer i en händelse eller helt ändra fokus påverkar den allmänna uppfattningen. Om två artiklar som behandlar samma händelse har olika fokus, kommer inte läsarna av respektive artikel att få samma bild av händelsen. Tidigare forskning tar även upp fyra grundläggande problemen vid implementering av etiska regler i redovisning. Se till det normativa problemet, där organisationer har svårigheter att skapa en parallell linje mellan arbetarnas och ledningens

etiska värderingar (De Geer & Trollestad 2009). Hur skall en media kunna på ett tillförlitligt sätt förmedla de etiska en individ i en skandal gjort, på ett sådant sätt att de uppfattas och tolkas lika av alla dess läsare. Samtidigt utvecklas problemet ytterligare när det inte enbart är en enda media som täcker varje händelse, utan totalt.

Redovisare och revisorer är liksom andra yrken beroende av samhällets tillit. Enligt tidigare forskning beskrivs media som en viktig spelplan i uppdagandet och förmedlingen av företagsskandaler (Fisher & Bela 2010; Palavicini 2011). Genom att media har en central roll i informationsdelningen av redovisningsskandalerna kan det påverka tilliten till yrket och även tilliten till företaget. Tidigare forskning visar även att artiklarna som skrivs vinklas och att endast en del av informationen når ut till samhället (Fisher & Bela 2010; Palavicini 2011). Det väcker en debatt om medias sätt att svartmåla personer som inte kan försvara sig. Genom att undersöka detta problem närmare i olika tidningsartiklar, kan en bild kring vilka som beskylls för brotten samt hur och varför de utförts skapas. Enligt tidigare forskning är det en specifik grupp individer som utför de flesta ekonomiska brotten (Ragatz & Fremouw 2010).

Samhället ställer höga krav på redovisare och revisorer. De skall utgå från en hög moralisk grund när de utför sitt arbete. Enligt tidigare forskning leder företagsskandaler som uppdagas genom omoraliskrapportering till en förminskad tillit till yrket. Detta eftersom samhället kräver att organisationer inte enbart gör val för egen vinning utan också utifrån samhällets bästa (Ardelean 2013). Det finns ytterligare tidigare forskning som har utförts inom ämnet redovisningsetik. Forskningen visar delvis att intressenterna påverkar hur organisationerna redovisar. Forskningen visar även att organisationerna fattar "rätt" beslut om de är medvetna om vilka sociala, legala och etiska skyldigheter de anses ha gentemot sina intressenter (Manasakis 2018; Sillanpää 1998; Key & Popkin 1998). Det krävs att företag och redovisare är pålästa när det kommer till deras intressenter och yrkesetiska regler. Tidigare forskning beskriver att det krävs en hög kunskap om etik och de etiska principerna som tillämpas inom redovisning och revisionsyrket. Implementeringen av IESBA bidrar till att kunskapen om etik ökar (Allen 2018). Tidigare forskning har sett att redovisare ibland handlar på eget bevåg och att det kan leda till komplikationer för företagen (Chelariu 2015).

Forskningen som presenteras i kapitlet ovan gav oss en idé att undersöka hur media påverkar olika företag, branscher och individer. Vidare fann vi det intressant att undersöka vad som ligger bakom uppdagandet av företagsskandaler. Skandaler som är av intresse för studiens genomförande är företagsskandaler som är länkade till någon typ av redovisningsfel. Studien undersöker hur och varför beslut fattas av redovisare och revisorer samt om de beslut som fattas grundas genom ett etiskt förhållningssätt.

1.4 Syfte

Syftet med studien är att undersöka hur redovisare och revisorer ser på redovisningsetik och om de använder ett etiskt förhållningssätt och handlingssätt i sitt dagliga arbete. Vidare undersöker studien medias framställning av redovisningsrelaterade företagsskandaler, dess effekter och hur media påverkar involverade parter.

1.5 Forskningsfrågor

Forskningsfrågorna nedan är utformade för att besvara studiens syfte och för att undersöka några av de problem som berörs i problemdiskussionen.

- Hur kan media bidra till samhällets uppfattning av ett företag, bransch eller en individ som är inblandad i en företagsskandal?
- Vad ligger till grund för individens etiska beslutsfattande inom redovisnings- och revisionsyrket?
- Vilka konsekvenser kan ett oetiskt agerande få för redovisare och revisorer om det leder till en företagsskandal?

2 Referensram

Referensramen inleds med beskriva den definition av redovisningsetik som har antagits i studien. Nästkommande del presenterar lagar och regler som studien tar hänsyn till. Dessa delas upp i två grenar, yrkesetiska regler och lagkrav. Yrkesetiska reglerna representeras av IESBA:s etikkod. Medan lagkrav består av ÅRL, BFL, BrB, IL och SBL. Därefter beskrivs de teorier som har relevans för studien. De teorier som presenteras är institutionell teori, legitimitetsteorin och intressentteorin. Litteraturen som presenteras i referensramen används för att stödja studiens diskussionskapitel.

2.1 Innebörden av redovisningsetik

Redovisning som begrepp är en term som i förklarande syfte belyser en upptäckt av något. Upptäckten har en rad olika karaktärsdrag, intäkt, kostnad för sålda varor etc., som är grunden till de siffror som redovisas hos företag (Zadek & Hummels 1998). Redovisare använder sig av regler som reglerar vad som får redovisas och på vilket sätt det borde redovisas. Detta för att på ett korrekt sätt skapa möjligheten att tillfredsställa de förväntningar intressenter har på den information som redovisas. Redovisning syftar främst till att tillfredsställa tre stora grupper av intressenter. Den första gruppen riktar sig mot större noterade bolag och gruppen består av aktieägare och investerare. Den andra och tredje gruppen är viktigare för mellanstora och mindre företag. De är borgenärer, Skatteverket, anställda och kunder samt det övriga omgivande samhället (Olsson 2012). Etik har i Skandinavien länge används som en term för att belysa en delad värdering med det omgivande samhället och alla dess verkande organ (Zadek & Hummels 1998).

Redovisningsetik är en yrkesetik för redovisare, revisorer och rådgivare. Hur en redovisare agerar på ett etiskt sätt fastställs av IESBA. IESBA:s etikkod fungerar som en guide i arbetet med ekonomi och utgör branschens yrkesetiska regler (FAR u.å.). Ett begrepp med stor vikt för redovisningsetiken är god yrkessed. God yrkessed handlar om att följa branschens yrkesetiska regler (Allen 2018). Genom åren har begreppet god redovisningssed utvecklats och betydelsen av ordet utvecklas ständigt. Idag har god redovisningssed fått en mer komplex betydelse än när begreppet först trädde i kraft. Begreppet sammanfattas kort i författningskommentaren till 2 kap 2§ ÅRL (SFS 1995:1554) och är skyldigheten att följa lagen när det sker en användning av olika redovisningsprinciper, exempelvis rättvisande bild (Skatteverket 2018). Begreppet rättvisande bild innebär, i kort, att ge en korrekt bild av alla ekonomiska händelser som sker i företaget. Om inte detta är tillräckligt behöver företaget även använda sig av tilläggsupplysningar (Olsson 2012). Om ett företag följer lagarna och god redovisningssed, åstadkommer företaget normalt sett en rättvisande bild. Vilket gör att årsredovisningens kvalitetskrav är fullgjort (PricewaterhouseCoopers 2012).

Studiens syfte kräver att det finns en klar definition av vad redovisningsetik är för att det ska vara möjligt att uppnå ett givande resultat genom studien. Definitionen av redovisningsetik för vår studie grundar sig i att följa de etiska normer som finns inom yrket. Dessa normer finns till för att guida de yrkesaktiva mot en rättvisande bild av företagets redovisade data. Vidare ska denna rättvisande bild spegla ett företags faktiska avsikter.

2.2 Yrkesetiska regler - IESBA

När ordet "ska" används i International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA:s etikkod) är det ett krav för redovisarna och revisorerna att följa det som innefattas i paragrafen. IESBA:s etikkod är uppdelad i tre delar, del A, B och C (FAR u.å.).

Del A beskriver den allmänna tillämpningen av IESBA:s etikkod och att IESBA:s etikkod är ett principbaserat ramverk. Det principbaserade ramverket ska medlemmarna följa för att motverka att de bryter mot god yrkessed. Del A beskriver även vilka de grundläggande principerna är för medlemmarna, genom att följa de grundläggande principerna vidhåller de god yrkessed (International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA) 2016). De fem grundläggande principerna sätter ramen för det ekonomiska arbetet. De fem principerna är integritet, objektivitet, professionell kompetens och vederbörlig omsorg, tystnadsplikt samt professionellt uppträdande (FAR u.å.). IESBA:s etikkod beskriver integritet, att medlemmarna har en skyldighet att agera uppriktigt och ärligt i de olika yrkes- och affärsrelationerna som de har. I IESBA:s etikkod beskrivs även att medlemmarna inte medvetet får kopplas till information som kan vara oriktig eller vilseledande. I IESBA:s etikkod beskrivs begreppet objektivitet. Objektivitet innebär en skyldighet att vara affärsmässig och professionell. I IESBA:s etikkod beskrivs att professionell kompetens och vederbörlig omsorg för med sig förpliktelser för medlemmarna att bibehålla professionalism till den del det är möjligt. IESBA:s etikkod beskriver tystnadsplikt som en förpliktelse där alla medlemmar ska avstå från att lämna ut konfidentiell information. Det professionella uppträdandet beskrivs som en förpliktelse för de som är medlemmar. Det beskrivs också att medlemmarna måste följa relevanta lagar och förrättningar för att inte uppträder på ett sätt som påverkar professionen (IESBA 2016).

Del B handlar om det principbaserade ramverkets behandling av olika situationer som uppstår och hur de bör hanteras. Del B gäller hur medlemmarna av IESBA ska använda etikkoden i sitt arbete. Det är viktigt att en medlem inte engagerar sig medvetet i ett företag eller en verksamhet som granskas av dem, om det kan påverka de fem grundläggande principerna i del A (IESBA 2016). I IESBA:s etikkod finns analyser av hot och motåtgärder. Analyserna finns till för att leda den som följer etikkoden mot rätt handlande (FAR u.å.). Det finns fem olika kategorier som hot kan placeras i, vilka är egenintresse, självgranskning, partsställning, vänskap samt skrämself (IESBA 2016).

Del C handlar likt del B om åtgärder vid olika situationer som kan uppstå. Del C handlar i sin tur om de anställda men kan även ses som relevant av medlemmarna när det gäller särskilda omständigheter som kan uppstå. I enlighet med IESBA:s etikkod beskrivs en anställd som en delägare, styrelseledamot eller en medarbetare som får en lön av företaget. I del C beskrivs inte alla svårigheter och problem som de anställda kan stöta på. IESBA:s etikkod påvisar därför att extra uppmärksamhet krävs när det kommer till sådana omständigheter och relationer som kan komma att hota efterlevnaden av de grundläggande principerna (IESBA 2016).

2.3 Lagkrav

2.3.1 Årsredovisningslagen

Årsredovisningslagen (ÅRL) (SFS 1995:1554) är den lag som innefattar alla bestämmelser för upprättande och offentliggörande av koncernredovisningar, årsredovisningar och delårsrapporter. ÅRL (SFS 1995:1554) är bl.a. tillämplig på företag som enligt lag måste upprätta en årsredovisning. Lagen utgår från två huvudsakliga begrepp vid upprättandet av

rapporter som är formade efter lagen, god redovisningssed och rättvisande bild. God yrkessed är en uppsättning av principiella etiska regler, fastslagna av normgivande organ såsom FAR. Med rättvisande bild menas det att företag har följt gällande regler och utövat definitionen av god yrkessed. I ÅRL (SFS 1995:1554) beskrivs att om given information inte är tillräcklig för att förse redovisningen med en rättvisande bild krävs det tilläggsupplysningar (PricewaterhouseCoopers 2012).

2.3.2 Bokföringslagen

Bokföringslagen (BFL) (SFS 1999:1078) är den lag som reglerar vem som är bokföringsskyldig och i vilken omfattning den bokföringsskyldiga ska redovisa sin data. BFL (SFS 1999:1078) innehar kriterier för både juridiska och fysiska personer där det beskrivs i vilken utsträckning de är skyldiga till att bokföra. BFL (SFS 1999:1078) är också den lag som innehar bestämmelser över ett företags löpande bokföring och avslutandet av den. Lagen beskriver att den löpande bokföringen ska representeras på ett tillförlitligt sätt och den ska upprättas i en systematisk ordning. Vidare kräver BFL (SFS 1999:1078) att det finns verifikationer på varje bokföringspost som rapporten innefattar. I BFL (SFS 1999:1078) regleras endast vad som ska redovisas, inte på vilket sätt bokföringen ska ske. Det enda sättet BFL (SFS 1999:1078) reglerar hur löpande bokföring ska upprättas, är i samband med det som nämns i ÅRL (SFS 1995:1554). ÅRL (SFS 1995:1554) beskriver att den bokföringsskyldiga upprättade den löpande bokföringen enligt överensstämmelse med god redovisningssed (Nilsson & Törning 2015).

2.3.3 Brottsbalken

Brottsbalken (BrB) (SFS 1962:700) är den lag som reglerar vad som är ett brott. Lagen reglerar också brottets grad och påföljd. Lagen definierar ett bokföringsbrott som "Att åsidosätta bokföringsskyldighet genom att exempelvis låta bli att bokföra affärshändelser, låta bli att spara räkenskapsinformation eller lämna oriktiga uppgifter i bokföringen". I enlighet med 11 kap. I BRB (SFS 1962:700) kan bokföringsbrott graderas i tre olika stadier ringa, normal och grova bokföringsbrott. Under 11 Kap. 5§ i BrB (SFS 1962:700) behandlas de påföljder som kan ges vid brott mot BFL (SFS 1999:1078). Enligt 11 kap. 8§ BrB (SFS 1962:700), kan inte åtal väckas för ringa bokföringsbrott om inte allmänheten av särskilda skäl har påkallat det. Vid normal graderade bokföringsbrott rör det sig ofta om personer som aktivt väljer att inte redovisa diverse affärshändelser, räkenskapsinformation eller lämnar falska uppgifter om redovisningen. Grova bokföringsbrott innefattar kravet att gärningen avser mycket betydande belopp eller är en systematiskt genomförd kriminell handling (SFS 1962:700).

Ytterligare brott som behandlas inom brottsbalken och som är relevanta för studien är följande:

- Bestickning: I 17 kap. 7§ av Brottsbalken (SFS 1962:700) beskrivs bestickning som "Att försöka påverka beslut, gynnande eller utfall genom en muta eller s.k. otillbörlig belöning."
- Bedrägeri: I 9 kap. 1 § av Brottsbalken (SFS 1962:700) beskrivs bedrägeri som "den som medelst vilseledande förmår någon till handling eller underlåtenhet, som innebär vinning för gärningsmannen och skada för den vilseledde eller någon i vars ställe denne är"
- Förskingring: I 10 Kap. 1§ av Brottsbalken (SFS 1962:700) definieras begreppet förskingring, "Om någon på grund av avtal, allmän eller enskild tjänst eller dylik ställning fått egendom i besittning för annan med skyldighet att utgiva egendomen eller redovisa för denna, genom att tillägna sig egendomen eller annorledes åsidosätter vad

han har att iakttaga för att kunna fullgöra sin skyldighet, dömes, om gärningen innebär vinning för honom och skada för den berättigade.”.

2.3.4 Inkomstskattelagen och Skattebrottslagen

I Inkomstskattelagen (IL) (SFS 1999:1229) finns det bestämmelser om kommunal och statlig inkomstskatt. I 1 kap. 3§ IL (SFS 1999:1229) beskrivs att fysiska personer kan betala både kommunal och statlig inkomstskatt. Juridisk personer ska betala statlig inkomstskatt. I Skattebrottslagen (SBL) (SFS 1971:69) beskrivs skattebrott som uppsåtligt lämnande av oriktiga uppgifter, inte lämna in deklaration eller kontrolluppgifter till en myndighet.

2.4 Systemorienterade teorier

Legitimitetsteorin, intressenteorin och institutionell teori är de tre teorierna som innefattas i begreppet systemorienterade teorier. Inom de systemorienterade teorierna ligger fokus på hur information och redovisning står relaterat till staten, organisationer, individer och grupper. Teorierna beskriver hur organisationen påverkar och påverkas av samhället där de verkar (Deegan & Unerman 2011).

2.4.1 Institutionell teori

Institutionell teori beskriver organisationer som är verksamma i ett socialt nätverk. I det sociala nätverket läggs stor vikt på normer, värden och antaganden om etiskt beteende (Deegan & Unerman 2011). I institutionell teori är den centrala tanken att institutioner skapas när människor utformar sin sociala verklighet. Teorin behandlar hur organisationen följer det som tas för givet av samhället. Teorin behandlar även hur organisationen påverkar varandra och i vilken mån organisationen följer uppsatta lagar och regler, oavsett om de är formella eller informella. Centralt för teorin är att den tar hänsyn till hur organisationer förändras och utvecklas till att bli stabila enheter. Fokus ligger på hur organisationerna hanterar idéer som uppkommer gällande förändringar i omgivningen (Eriksson-Zetterquist 2009).

Den skandinaviska institutionella teorin tar upp två centrala begrepp i beslutfattningsprocessen. De två begreppen är beslutsrationalitet och handlingsrationalitet och tillsammans hjälper de oss att förstå hur ett beslut fattas och genomförs. Beslutsrationalitet är kort förklarad som en process som tillämpas när ett beslut om “att välja rätt sak att göra” (Eriksson-Zetterquist 2009, s. 115) och Handlingsrationalitet är sedan “att få det gjort” (Eriksson-Zetterquist 2009, s. 115). Att komma fram till ett beslut är en komplex process med många steg. Det är inte innan beslutet konkretiseras som handlingsrationalitet tar över processen och beslutet börjar ta form. För att ett beslut ska kunna genomföras beskrivs tre huvudsakliga processer. Vilka är konkretisering, integrering och associering. Även då processerna är nödvändiga i genomförandet av ett beslut, är det viktigt att processernas koppling till varandra är lös. Detta eftersom ett större fokus på en av processerna leder till projektets stagning (Eriksson-Zetterquist 2009).

Isomorfism är en begränsad process, processen tvingar en enhet att likna andra enheter i samma population. Det finns tre olika typer av isomorfism, tvingande, mimetisk och normativ (Deegan 2014; Deegan & Unerman 2011). Tvingande isomorfism uppkommer när organisationer får påtryckningar av sina intressenter som kräver att de måste ske förändringar i deras verksamhet. Påtryckningarna kan vara både formella och informella. Tvingande isomorfism tar hänsyn till de intressenter som har störst påverkan på organisationen. Hänsyn måste även tas till intressenternas ekonomiska, sociala, etiska och miljömässiga värderingar. Detta gör att

organisationerna är tvingade att anpassa sin rapportering efter de viktigaste intressenternas åsikter. Mimetisk isomorfism uppkommer när en organisation kopierar andra organisationer. Anledningen till att organisationer kopierar andra organisationer är för att skapa sig konkurrenskraftiga fördelar i form av legitimitet. Normativ isomorfism innebär att organisationen är lyhörd gentemot de normer och värderingar som sätts upp av yrkesaktiva. Normativ isomorfism influeras både av formella och informella grupper, både på arbetsplatsen och i yrket i stort (Deegan & Unerman 2011).

2.4.2 Legitimitetsteorin

Legitimitetsteorin innebär en strävan efter att kontinuerligt agera inom de samhälleliga normer och gränser som finns (Fernando & Lawrence 2014).

Legitimacy is a generalised perception or assumption that the actions of an entity are desirable, proper, or appropriate within some socially constructed system of norms, values, beliefs, and definitions.

(Deegan 2014, s. 343).

Om en organisation agerar inom ramarna anses deras handlingar vara legitima. De gränser och normer som finns är inte fasta vilket ställer krav på att organisationerna måste vara anpassningsbara och lyhörda. Legitimitetsteorin bygger endast på en föreställning om att det finns ett socialt kontrakt mellan samhället som en enda stor grupp och organisationen (Deegan & Unerman 2011). Legitimitet kan beskrivas som ett tillstånd som råder när organisationens och samhällets värderingar är parallella med varandra (Fernando & Lawrence 2014; Deegan & Unerman 2011). Organisationerna är beroende av legitimitet som en resurs för att de ska överleva på marknaden. Legitimitet är en resurs som organisationen själv kan påverka och manipulera. Ett etiskt problem är att lagen och samhället inte kan förändras lika fort. Det sociala kontraktet förändras ständigt i takt med samhällets förväntningar och speglas genom normer och gränser som är samhällsskapande. Förändringar inom legala ramverk tar längre tid eftersom de måste vara övervägda och granskade i en helt annan utsträckning. Det kan i sig anses som problematiskt. Ett kollektivt tänkande av samhället behöver inte resultera i att ogillade handlingar kommer leda till ny lagstiftning (Deegan & Unerman 2011).

Samhället har implicita och explicita förväntningar på hur organisationerna sköter sina verksamheter (Deegan & Unerman 2011). De explicita förväntningarna innefattar lagar och författningar som organisationer måste följa, medan implicita förväntningar innefattar samhällets förväntningar på organisationen (Fernando & Lawrence 2014). I takt med att samhället förändras måste företagen också förändras. Idag är det viktigt att företagen tar hänsyn till miljömässiga, mänskliga och andra aspekter för att vara en legitim organisation. Media spelar en stor roll i hur samhället ser på organisationer och miljöfrågor. Vilket i sin tur påverkar hur organisationen uppfattas och visar även på att det finns tydliga samband mellan medial uppmärksamhet och i vilken mån organisationen hållbarhetsrapporterar (Deegan & Unerman 2011).

2.4.3 Intressentteorin

Intressentteorin delar upp samhället i mindre enheter. Intressentteorin vidgar synen på det sociala kontraktet för att kunna ta hänsyn till varje enhet på ett individuellt plan (Deegan 2014). En vanlig definition för att beskriva intressenterna i intressentteorin är som följande "Any group

or individual who can affect, or is affected by, the achievement of a corporation's purpose.” (Freeman 2010 s. vi).

Intressentteorin består av två grenar, management/positivt baserad och etiskt/normativt baserad. Det etiska perspektivet beskriver en organisations skyldighet att bedriva sin verksamhet utifrån ett handlingsätt som är gynnsamt för alla dess intressenter. Den positiva grenen av teorin är en motsats till detta. I det positiva perspektivet bör organisationers ledning bedöma varje enhets direkta påverkan. Bedömningen används för att rikta redovisningen till de intressenter som är av stor ekonomisk betydelse för organisationen och har störst möjlighet att bidra i form av investeringar (Fernando & Lawrence 2014). Inom intressentteorin benämns två olika typer av intressenter, primära- och sekundära intressenter. Primära intressenter är de intressenter som organisationen inte kan fortleva utan. Sekundära intressenter är de som påverkas av eller påverkar organisationen utan direkt koppling till organisationens faktiska transaktioner. Den etiska grenen till skillnad från den positiva gör ingen skillnad mellan intressentgrupperna (Deegan & Unerman 2011).

Skyldigheten att förse organisationens alla intressenter med tillfredsställande information, oberoende av deras påverkan på organisationen, skapar det som kallas redovisningsskyldighet (Deegan & Unerman 2011). Deegan (2014) replikerar i sin bok två ansvar organisationer har gentemot sina intressenter. Det första ansvaret handlar om utförandet av vissa handlingar och det andra ansvaret handlar om redogörelsen för handlingarna. I de två ansvaren syftar det etiska perspektivet till att organisationer bör redovisa utifrån alla deras intressenter. De ska inte precisera redovisningen till ett specifikt område som kan vara mer gynnsamt för intressenter som har en direkt påverkan på organisationen (Deegan 2014).

3 Metod

I detta kapitel förklaras hur studien har utförts för att besvara frågeställningarna. I metoddelen presenteras studiens forskningsansats, undersökningsansats, genomförande, avgränsningar och urval, datamaterial, trovärdighet samt en etisk reflektion. Vidare presentera två olika typer av innehållsanalyser som speglar studiens kodböcker. Kodböckerna som presenteras i kapitlet har använts för att tolka datamaterialet som studien har samlat in, vilket presenteras i empirin. Slutligen avslutas kapitlet med en reflektion över de källor studien måste ta ställning till.

3.1 Forskningsansats

Teorier utvecklas induktivt, deduktivt eller abduktivt. Detta ger tre olika sätta att beskriva relationen mellan teori och empiri på (Patel & Davidson 2011). Induktivt perspektiv handlar om att studera problem i samhället, analysera vad som orsakar problemen och sedan analysera hur problemen kan lösas. Deduktivt perspektiv utgår från teorier som är generellt accepterade. Forskaren vill genom det deduktiva perspektivet bevisa om teorin eller hypotesen finns i problemet som studeras eller inte. Teorier som utvecklas abduktivt är en kombination av tidigare nämnda perspektiv. Det som kopplas till induktivt perspektiv är att den sociala verkligheten grundar sig i människors upplevelser och hur den tolkas (Bryman & Bell 2017). Det som kopplas till deduktivt perspektiv är att den teori som har satts upp genom induktivt perspektiv testas på nya fall (Patel & Davidson 2011).

Studien har antagit ett abduktivt forskningsperspektiv. Studiens koppling mellan teori och praktik har testats genom semistrukturerade intervjuer. De semistrukturerade intervjuerna undersökte vad som ligger bakom etisk beslutsfattning och vad som kan vara en drivkraft till att bortse från etiska principer. De semistrukturerade intervjuerna har undersökt i vilken mån redovisare och revisorer använder sig av de lagar och förordningar som är tillämpliga inom yrket. Intervjuerna har även använts i studien för att utforska och konstruera en bild av etikens betydelse i yrkeslivet. Samt för att skapa en förståelse om vilken inverkan etik har på redovisningen. Målet med de semistrukturerade intervjuerna har varit att utvidga kunskapen om etikens närvaro i de beslut som fattas av de yrkesaktiva inom redovisningsbranschen.

Med hjälp av en *medieanalys* undersökte studien hur företagsskandaler blir exponerade för samhället. Företagsskandalerna granskades genom en *innehållsanalys* av tolv dagstidningsartiklar som har delats upp mellan 4 företagsskandaler. Medieanalysen har använts för att analysera hur medias framställning av företagsskandalen påverkar den syn samhället har på företaget och de som utpekats som upphovsmän. Vi har dels använt oss av IESBA, ÅRL (SFS 1995:1554), BFL (SFS 1999:1078), BrB (SFS 1962:700), IL (SFS 1999:1229) och SBL (SFS 1971:69) för att analysera det insamlade datamaterial från vår medieanalys. Studien har använt det för att analysera hur medias beskrivning av företagsskandaler skiljer sig åt mellan olika artikelförfattare. Vi har även använt oss av legitimitetsteorin, institutionell teori och intressentteorin, för att skapa förståelse och tolka det resultat som har framkommit genom insamlingen av datamaterialet från medieanalysen.

3.2 Undersökningsansats

Forskning använder sig huvudsakligen av två ansatser, kvalitativ och kvantitativ. Den mest huvudsakliga skillnaden mellan dem är deras fokusområden. Kvalitativ forskning är konstruktivistisk medan kvantitativ forskning fokuserar mer på ett objektivistiskt synsätt

(Bryman & Bell 2017). Kvalitativ studier studerar hur och varför, medan kvantitativa studier istället lägger betoningen på hur många och hur ofta (Rienecker & Stray Jörgensen 2017).

Studien har utgått från en kvalitativ undersökningsansats. Studien behandlar semistrukturerade intervjuer vilket är en kvalitativ undersökningsmetod. Forskaren är också högst delaktig i undersökningsmetoden. Dennes roll är att skapa ett forum för de intervjuade att diskutera relevanta saker som är relaterade till problemet i fråga (Patel & Davidson 2011). Anledning till att studien har utgått från semistrukturerade intervjuer är att de grundar sig i en öppen miljö och ger en möjlighet till följdfrågor. Intervjuformen skapar en chans för den intervjuade att uttrycka sig på egen hand (Blandisi, Clow & Ricciardelli 2015). Genom studiens kvalitativa förhållningssätt till intervjuerna och den kvalitativa innehållsanalysen skapas det ett utrymme för att analysera och tolka intervjuerna på ett friare sätt. Till följd av det har studien hittat betydelsen i de ord som respondenterna har använt.

Studien har också utgått från en medieanalys som undersöker företagsskandaler som har uppkommit genom bristfällig etisk rapportering. Medieanalysen har analyserats med hjälp av en egenupprättad kodbok. Kodning har skapats genom en sammanställning av antalet gånger ett visst element benämns i media. Här har en kvantitativ ansats antagits, men endast i den utsträckning att studien räknar hur många gånger media nämner ett specifikt element. Det har gjorts för att enklare urskilja specifika ord och meningar. Det är dock viktigt att uttrycka att medieanalysen har en kvalitativ ansats eftersom den inte har använts för att bevisa eller motbevisa något. Medieanalysen har istället använts för att formulera en teori om hur medias betoning påverkar uppfattningen av företagsskandalerna. Utöver detta har studien huvudsakligen antagit en kvalitativ ansats.

3.3 Studiens genomförande

För vår studie var det uppenbart att fokus skulle ligga på kvalitativa studier med ett abduktivt förhållningssätt, då studien är teoribildande. Studien har byggts upp i två delar för att täcka en större del av ämnet redovisningsetik. I studien utförs en medieanalys för att analysera olika redovisningsrelaterade företagsskandaler. Medieanalysen undersöker fyra företagsskandaler som har ägt rum i närheten av millenniumskiftet fram till 2019. Definitionen av lagar som används i studien upprepas både i metodkapitlet och referensramen för att förenkla uppfattningen av komplexa lagtexter. Medieanalysen har utförts med hjälp av en kvantitativ kodning. Vid granskningen av kodningen har studien ett kvalitativt förhållningssätt. Detta för att kunna utvinna teorier kopplade till medias framställning av företagsskandalerna. Studien har en komparativ utformning eftersom en jämförelse görs mellan de använda artiklarna. Analysen av företagsskandalerna har mynnat ut i studiens slutsatser.

Studien innehåller även semistrukturerade intervjuer med praktiserande redovisare och revisorer. Intervjuformen används för att ge forskarna en möjlighet att ställa följdfrågor och för att respondenterna ska få möjligheten att tala fritt runt frågorna. Följdfrågorna används för att behålla relevans i svaren. Efter varje intervju transkriberades och kodades texten. Kodningen har gjorts utifrån ett kodschema och används som ett verktyg vid genomförandet av innehållsanalysen. Skillnaderna mellan de olika kodschemana är att intervjukodningen innehåller utdrag ur intervjuerna i sin helhet och medieanalysen att sifferkordineras. Detta för att få fram det viktigaste i intervjuerna och artiklarna. Därefter har empirin presenterats, en diskussion hålls och slutsatser dras. Kodningen av intervjuerna gav fler utslag än de som visas i kapitel 4.5, men har filtrerats efter relevans, formulering och upprepning.

Studien bidrar genomgående med information som senare används för att lägga fram förslag till vidare forskning inom ämnet.

3.4 Avgränsningar och urval

3.4.1 Medieanalys

Studien har undersökt fyra olika företagsskandaler som har ägt rum i närhet av millenniumskiftet fram till 2019. De fyra skandalerna som studien undersöker är Trustorhärvan, Enron-skandalen, SCA-härvan och Uber-skandalen. Dessa skandaler har använts eftersom de täcker många aspekter av hur oetiska handlande inom redovisning och revision kan leda till företagsskandaler. Skandalerna valdes även på grund av personligt intresse hos forskarna. Varje företagsskandal presenteras av tre olika dagstidningsartiklar. Vilket resulterar i totalt tolv artiklar. Artiklarnas respektive innehållsanalys jämförs med varandra för att se var fokus ligger i varje företagsskandal. De sökord som har använts för medieanalysen är redovisningsskandaler, företagsskandaler, företagsnamn-skandal, t.ex. Enron-skandalen, företagsnamn, t.ex. Enron, skandal, redovisning, företagsnamn-härvan, t.ex. SCA-härvan. Därefter begränsades sökningen på år. Vi valde året när de uppdagades eller året efter om skandalen uppdagades i slutet av året. En avgränsning gjordes sedan på månad eller i vissa fall på specifika datum. Avgränsningarna utfördes för att på ett tillförlitligt sätt jämföra artiklar gällande samma skandal. Vidare ville vi med detta säkerställa att artiklarna hade tillgång till samma information. Avgränsningarna som gjorts på medieanalysen, mynnade sedan ut i tre olika dagstidningsartiklar gällande varje företagsskandal.

Sökord som användes för de olika företagsskandalerna ser ut på följande sätt, "Trustorhärvan" 1997-11-25, "SCA-härvan" "muta" 2015 januari-mars, "Uber" "redovisat" 2019 januari, "Uber" "skatt" 2019 januari, "Enron skandalen" 2002-01.

3.4.2 Semistrukturerade intervjuer

Studien har som utgångspunkt att undersöka personer som arbetar med redovisning eller revision i Borås. Studiens urval har utformats efter ett icke-sannolikhetsurval. Ett icke-sannolikhetsurval ger forskaren ett visst självstyre i urvalsprocessen (Denscombe 2016). Antagandet om icke-sannolikhetsurval bygger på flera avgränsningar studien har tagit. Dels anser vi att ett slumpmässigt urval varken hade varit givande eller möjligt för studiens ändamål, eftersom denna del av studien är en expertstudie. Studien består av ett begränsat antal respondenter som vidare stödjer valet av ett icke-sannolikhetsurval. De respondenter som undersöks i studien är experter inom branschen. Detta bidrar till svårigheten att erhålla kontakt genom de vanliga sannolikhetsurvalsteknikerna. Icke-sannolikhetsurvalet som används i studien är ett subjektivt urval. Ett subjektivt urval bygger på att forskaren i urvalsprocessen har möjligheten att göra en viss bedömning angående respondenternas relevans i studien (Denscombe 2016). Genom detta förhållningssätt behåller studien hög relevans. Något antagande om att alla personer skulle vara möjliga att representera forskningen görs inte. Studien består av ett urval på fyra respondenter som undersöks genom semistrukturerade intervjuer. Studien avgränsas till semistrukturerade intervjuer för att forskarna ska få större möjlighet att ställa öppna frågor till respondenterna. Valet att utgå från en kvalitativ ansats utgick från studiens forskningsfrågor. Vi ansåg att varken enkäter eller strukturerade intervjuer hade tjänat sitt syfte i studien och därför kunde inte studien anta en ren kvantitativ undersökningsansats. En analys av meningar och ord har utförts vilket inte är möjligt på samma sätt i en kvantitativ undersökning. Valet av att utföra intervjuer har tagit sin ansats i vår

nyfikenhet över hur redovisare och revisorer ser på redovisningsetik och hur de fattar etiska beslut. Studien har inte tagit hänsyn till specifika personer eller företag. Studien har med andra ord fokuserat på att undersöka vad som sägs och inte vem som säger det. Data som samlas in genom intervjuerna komprimeras och kodas för samtliga respondenter. Det som sedan används i studien är handplockad av forskarna utifrån vad som anses ha relevans för att besvara forskningsfrågorna.

3.5 Datamaterial

I samband med utförandet av vetenskapliga datainsamlingar finns det två olika typer av data som används för att besvara studiens syfte. De två metoderna är primär- och sekundärdata (Jacobsen 2002).

Primärdata är data som är av typen förstahandsrapportering (Patel & Davidson 2011). Primärdata samlas in för första gången av en forskare. Primärdata samlas in bland annat genom olika former av intervjuer, observationer eller frågeformulär (Jacobsen 2002). I studien har primärdata använts i form av semistrukturerade intervjuer. Analysen av de semistrukturerade intervjuerna har skett genom transkribering och en innehållsanalys av underlaget. Utförandet av innehållsanalysen har gjorts genom en kodning av datamaterialet. Kodboken som har uppförts är unik för studien och har använts för att besvara studiens forskningsfrågor och för att se likheter och skillnader mellan hur respondenterna i de semistrukturerade intervjuerna har besvarat frågorna.

Sekundärdata är data som inte är av förstahandsrapportering (Patel & Davidson 2011). Sekundärdata samlas in genom att forskaren använder sig av andra forskares material eller annat material för att ta del av deras upplysningar. Informationen som forskaren använder sig av har samlats in för att besvara ett annat syfte och andra forskningsfrågor. Kvalitativ sekundärdata samlas in genom texter som andra forskare har samlat in (Jacobsen 2002). Vilket används i studier för att hitta information som upplyser forskaren mer om ämnet (Bryman & Bell 2017). Studien har även baserats på kvalitativa sekundärdata eftersom studien har gått igenom vetenskapliga artiklar och dagstidningar där informationen är hämtad från andra. Analysen av dagstidningar har genomförts med hjälp av en innehållsanalys vilken i sin tur har utförts genom en kodning. Kodboken har uppförts på ett unikt sätt för studien för att besvara forskningsfrågorna och för att se om det rapporteringen i media skiljer sig åt.

3.6 Studiens trovärdighet

Vid utförandet av en studie kräver studien och dess läsare att det data som den innehåller är korrekt och säker dvs. att studie är tillförlitlig och pålitlig. För att tydliggöra detta för läsaren används två större begrepp, reliabilitet och validitet (Patel & Davidson 2011).

3.6.1 Reliabilitet

En anpassning av reliabilitet har skett till den kvalitativa forskningen. En tolkning och anpassning som har gjorts inom kvalitativ forskning är intern reliabilitet och extern reliabilitet för att beskriva studiens pålitlighet. Intern reliabilitet handlar om att den som forskar eller de som forskar gör en överenskommelse över hur de ska tyda det som observeras. Extern reliabilitet handlar om i vilken mån den undersökning som har utförts kan komma att utföras igen det vill säga i den mån den kan replikeras (Bryman & Bell 2017).

Studien har en hög grad av interna reliabiliteten eftersom studien har genomförts på ett tillförlitligt sätt. Vilket visas genom en konsekvent kodbok som gör att orden som tolkas i intervjuerna analyseras på samma sätt av alla forskare. Studien har en låg grad av extern reliabilitet eftersom det är näst intill omöjligt att studien utförs igen och genererar samma resultat som denna studie har gjort. Resultatet kommer att skifta på grund av att den sociala omgivningen ständigt förändras. Resultatet kommer även att skifta mellan olika undersökningar eftersom det är svårt att intervju exakt samma personer eftersom de är anonyma.

3.6.2 Validitet

Validitet handlar i stort sätt om att forskarens tankar om vad denne ska undersöka, överensstämmer med det som undersöks. Validitet är en kritisk bedömning av tillförlitlighet och kvalitet på insamlad data (Jacobsen 2002). Validitet inom kvalitativa studier mäts i två olika aspekter, intern och extern validitet. Den interna validiteten syftar till studiens tillförlitlighet, där en koppling söks mellan de teoretiska begrepp som används och de observationer forskaren gör. Den externa validiteten handlar istället om studiens överförbarhet, vilket syftar till om studien kan generaliseras eller inte (Bryman & Bell 2017).

En personlig inblandning i intervjuerna är en bidragande faktor till hög intern validitet eftersom involveringen hjälper till med att skapa en stark koppling mellan uppsatta begrepp och de observationer som forskaren gör (Bryman & Bell 2017). Till följd av detta resonemang anser vi att studiens interna validitet har varit hög eftersom deltagandet i intervjuerna är absolut. Vidare ger det studiens forskare en möjlighet att under observationerna enklare uppfatta den större meningen i det som förmedlas till dem genom intervjuerna. Detta har senare legat till grund för att genomföra en transkribering som överensstämmer med det respondenterna försöker förmedla. Att en transkribering är korrekt skriven, inte påverkad eller allmänt snedvriden bidrar även detta till en högre intern validitet (Patel & Davidson 2011). Därför har studiens transkribering inte altererat ordval utan enbart lagt till punkter eller komman för att försäkra sig om att meningen i de respondenterna säger framträder på bäst sätt. För att inneha en hög inre validitet krävs det att respondenter är opåverkade men också ärliga (Jacobsen 2002). Inom vår studie har det gjorts stora ansatser till att skapa en opåverkad och lättsam miljö under intervjuerna, som vidare har bidragit med att respondenterna anger väsentlig data till studien, på ett korrekt och ärligt sätt.

Om respondenterna är plockade från olika enheter och svaren liknar varandra kan en generalisering ske (Jacobsen 2002). En studie begränsas bl.a. av populationens storlek (Patel & Davidson 2011). Vår studie har en relativt låg extern validitet eftersom vårt urval är en betydlig förminskning av populationen. Studien kan därför inte generaliseras på ett tillförlitligt sätt.

3.7 Etisk reflektion

När forskare utför en företagsekonomisk undersökning uppkommer etiska frågor. Frågor som uppkommer är gällande hur individer som deltar i undersökningen behandlas och om det finns olika aktiviteter som bör undvikas. Det finns en rad etiska principer som forskare i Sverige ska följa. Informationskravet är en av dem, vilket innebär att de som utför studien ska informera de som deltar om syftet med studien och vilka aktiva moment undersökningen har. Samtyckeskravet innebär att deltagarna ska samtycka och veta att de närsomhelst kan avbryta undersökningen. Konfidentialitets- och anonymitetskravet innebär att deltagarnas personuppgifter ska behandlas på ett sådant sätt att obehöriga inte får ta del av det. Nyttjandekravet innebär att den information som framkommer genom undersökningen inte får

användas vid andra tillfällen än vid forskningssammanhang. Falska förespeglningar innebär att forskarna inte får ge ut information som är falsk eller vilseledande (Bryman & Bell 2017). Genom en anonymisering bidrar det dels till ett minskat bortfall, radera flertalet etiska dilemman och skapa en säker och lättzaam miljö för respondenterna (Jacobsen 2002).

Denna studie involverar i hög grad av interaktion med människor och med detta medföljer etiska dilemman. Studien är noga med att informera de som deltar i studien om vad den kommer att användas till och att det inte är något krav på att delta i den. Intervjuförfrågan innehåller en kort text med studiens och intervjuens syfte och vad informationen som ges under intervjuerna används till. Intervjuerna är anonyma, respondenter blir i intervjuförfrågan belysta om att de endast framgår i studien som en kodning. I kodningen har respondenterna betecknats med en siffra för i vilken ordning de har intervjuats, bokstav för kön och en siffra för ålder. Exempel på anonymiteten ser ut som följande: "1(K58)" vilket ger första personen, kvinna och är 58 år. Könsindelning kommer bestå av K, M och O. Kvinna, Man och Ospecificerad (Vilje ej specificera/ange sitt kön).

3.8 Innehållsanalys

Innehållsanalys är en teknik som används för att analysera texter och andra dokument. Genom att utföra en innehållsanalys kvantifieras texternas eller dokumentets innehåll i termer som ingår i redan förutbestämda kategorier. En kvalitativ innehållsanalys är en metod som analyserar texter och dokument men här läggs mer fokus på hur forskaren konstruerar de meningar och termer som uppkommer. En kvalitativ innehållsanalys fokuserar på att skapa termer utifrån det insamlade materialet. Utförandet kallas kodning och används för att se om det finns likheter eller skillnader i det insamlade materialet (Bryman & Bell 2017).

Kodning inom kvalitativ innehållsanalys är problematisk eftersom den grundas i att en forskare tolkar data utifrån sina egna tankar. Något som är speciellt viktigt att ta hänsyn till vid detta genomförande är i fallet med öppna frågor i intervjuform, då är det viktigt att data bearbetas och kodas på ett systematiskt sätt. Kodningen granskas noggrant för att minimera risken att kontexten i respondenternas svar inte minskar och den sociala strukturen i analyserad data går förlorad. Kodning av kvalitativ data är en metod som granskas med hjälp av tolkning. Tolkningen sätter stor press på forskaren när det gäller hur den förmedlas och teoretiseras (Bryman & Bell 2017).

Det finns många olika sätt att analysera det kodade materialet på. Det finns en strategi som är generell, strategin kallas Framework. Framework beskrivs som ett systematiskt sätt att ordna data på. Genom en utformning av en matris skapas ett index på teman som operationaliseras i sub-teman som sedan används för att analysera datamaterialet som har samlats in (Bryman & Bell 2017). Det finns forskare som har utformat liknande kodningsinstrument. Ett exempel på ett ytterligare kodningsinstrument är när ett huvudbegrepp operationaliseras ner i kategorier som sedan bryts ner i element. Elementen skapas för att enklare identifiera vad de tre olika kategorierna innebär (Guthrie, Petty, Yongvanich & Ricceri 2004). Vi har exemplifierat detta i Tabell 3.8.1.

Tabell 3.8.1. Operationalisering av skog.

Träd	Mossa	Bär
1. Gran	4. Björkmossa	7. Blåbär
2. Ek	5. Granvitmossa	8. Lingon
3. Björk	6. Husmossa	9. Tranbär

3.9 Kodböcker

3.9.1 Kodbok - Medieanalys

Medieanalysen presenterar fyra olika företagsskandaler som har ägt rum från millennieskiftet fram till 2019. Tre tidningsartiklar presenteras under varje företagsskandal för att se hur samma företagsskandal presenteras i olika artiklar.

Kodboken utgår från begreppet företagsskandal som operationaliseras till tre kategorier som i sin tur är operationaliserade till 17 element. Kategorierna är lagbrott, upphovsman och oetiskt agerande. Elementen som presenteras under lagbrott är hämtade från svenska författningar och lagar och återfinns i kapitel 2.3. Lagbrotten har valts eftersom studiens författare uppfattar dem som vanligt förekommande redovisningsbrott. Elementen som presenteras under oetiskt agerande har skapats genom inspiration från IESBA (2016). Elementen som presenteras under upphovsman har skapats för att se vem media pekar ut som upphovsman till företagsskandalen. Varje element har i sin tur definierats under respektive kodbok med undantag från upphovsman eftersom vi anser att begreppen i sig inte går att förklara tydligare.

Anledningen till operationaliseringen av de tre kategorierna är för att finna en djupare mening i datamaterialet. Indelningen till tre kategorier är även för att enklare se vad det är som har orsakat företagsskandalerna. Kodningen kommer att lägga stor vikt på att analysera antalet träffar i kategorierna. Kodningens resultat kommer förhoppningsvis att analyserar hur företagsskandalerna har beskrivits för samhället. Elementen benämns med olika bokstäver för att förenkla kodningen. I utförandet av innehållsanalysen färg- och bokstavskodas de olika kategorierna och elementen. Lagbrott har markerats med orange överstrykning och en bokstav för respektive lagbrott. Upphovsman har markerats med grön överstrykning och en bokstav för respektive upphovsman. Oetiskt agerande har markerats med gul överstrykning och en bokstav för respektive oetiskt agerande. I tabellerna som presenteras i kapitel 4.1–4.4, refereras varje artikel till antingen tidningsnamn eller journalistens namn beroende på tillgänglighet.

Tabell 3.9.1.

Lagbrott	Upphovsman	Oetiskt agerande
A. Skattebrott	F. Revisor/Redovisare/Rådgivare	L. Partisk
B. Bokföringsbrott	G. VD	M. Egenintresse
C. Bestickning	H. Ägare	N. Gåva
D. Bedrägeri	I. Styrelse	O. Intressekonflikt
E. Förskingring	J. Företaget	P. Vilseledande information
	K. Bransch	Q. Försummelse av information

Tabell 3.9.1. Operationalisering av företagsskandal. En sammanställning av de tre kategorierna och de 17 elementen som medieanalysen utgår från.

Tabell 3.9.2.

Lagbrott	Ex.: Enron-skandalen Aftonbladet	Ex.: Enron-skandalen Göteborgs-Posten	Ex.: Enron-skandalen Göteborgs-Posten
A. Skattebrott			
B. Bokföringsbrott			
C. Bestickning			
D. Bedrägeri			
E. Förskingring			

Tabell 3.9.2. Lagbrott. Kodschemat som används för att analysera begreppet lagbrott. Tabellen är indelad i fem element, skattebrott, bokföringsbrott, bestickning, bedrägeri och förskingring.

A. Skattebrott - I Skattebrottslagen (SFS 1971:69) beskrivs skattebrott som uppsåtligt lämnande av oriktiga uppgifter, inte lämna in deklaration eller kontrolluppgifter till en myndighet.

B. Bokföringsbrott - I 11 kap. 5§ av Brottsbalken (SFS 1962:700) beskrivs bokföringsbrott som att åsidosätta bokföringsskyldighet genom att exempelvis låta bli att bokföra affärshändelser, låta bli att spara räkenskapsinformation eller lämna oriktiga uppgifter i bokföringen.

C. Bestickning - I 17 kap. 7§ av Brottsbalken (SFS 1962:700) beskrivs bestickning som "Att försöka påverka beslut, gynnande eller utfall genom en muta eller s.k. otillbörlig belöning."

D. Bedrägeri - I 9 kap. 1 § av Brottsbalken (SFS 1962:700) beskrivs bedrägeri som "den som medelst vilseledande förmår någon till handling eller underlåtenhet, som innebär vinning för gärningsmannen och skada för den vilseledde eller någon i vars ställe denne är"

E. Förskingring - I 10 Kap. 1§ av Brottsbalken (SFS 1962:700) definieras begreppet förskingring. "Om någon på grund av avtal, allmän eller enskild tjänst eller dylik ställning fått egendom i besittning för annan med skyldighet att utgiva egendomen eller redovisa för denna, genom att tillägna sig egendomen eller annorledes åsidosätter vad han har att iakttaga för att kunna fullgöra sin skyldighet, dömes, om gärningen innebär vinning för honom och skada för den berättigade."

Tabell 3.9.3.

Upphovsman	Ex.: Enron-skandalen Aftonbladet	Ex.:Enron-skandalen Göteborgs-Posten	Ex.:Enron-skandalen Göteborgs-Posten
F. Revisor/Redovisare/Rådgivare			
G. VD			
H. Ägare			
I. Styrelse			
J. Företaget			
K. Bransch			

Tabell 3.9.3. Upphovsman. Kodschemat som används för att analysera begreppet upphovsman. Tabellen är indelad i sex element, revisor/redovisare/rådgivare, VD, ägare, styrelse, företaget och bransch.

Tabell 3.9.4.

Oetiskt agerande	Ex.: Enron-skandalen Aftonbladet	Ex.:Enron-skandalen Göteborgs-Posten	Ex.:Enron-skandalen Göteborgs-Posten
L. Partisk			
M. Egenintresse			
N. Gåva			
O. Intressekonflikt			
P. Vilseledande information			
Q. Försummelse av information			

Tabell 3.9.4. Oetiskt agerande. Kodschemat som används för att analysera begreppet oetiskt agerande. Tabellen är indelad i sex element, partisk, egenintresse, gåva, intressekonflikt, vilseledande information och försummelse av information.

- L.** Partisk - Upphovsmannen har gett betydande stöd åt den ena parten, i brott mot uppdragsansvar.
- M.** Egenintresse - Brottet har uppstått genom att upphovsmannen har motiverat sin handling efter det sätt som är mest gynnsam för denne.
- N.** Gåva - Upphovsmannen har mottagit/gett en gåva av orimligt värde eller en gåva given i en orimlig situation.
- O.** Intressekonflikt - Brottet har uppstått på grund av att upphovsmannen och den drabbade hade delade åsikter angående uppdraget.
- P.** Vilseledande information - Upphovsmannen har medvetet delat data till intressenter som inte är riktiga.
- Q.** Försummelse av information - Brottet har begåtts i samband med att upphovsmannen aktivt har åsidosatt, misskött eller oaktsamt behandlat redovisningsinformation.

I figur 3.9.1 presenteras ett kort utdrag från den genomförda kodningen. Textutdraget i Figur 3.9.1 är hämtat från Hansson (1997) och handlar om Trustorhärvan. Det gröna som markerats i texten är exempel på upphovsmän. De har markerats med en bokstav från F till K i genomförd kodning och återfinns i tabell 3.9.3, upphovsman. I nästa mening har texten markerats med både gul och orange överstrykning. De har kodats in i elementen E, D och M. Det som hamnar under orange markering i texten är elementen E och D och återfinns i tabell 3.9.2, lagbrott. Det som hamnar under gul markering är M och återfinns i tabell 3.9.4, oetiskt agerande.

Departementet gick till domstol för att stoppa fortsatt verksamhet.
Michael Gillard, reporter med ekonomiska brott som specialitet, ser Smallbones
och lord Moyne's handlande som typiskt för ekonomiska brottslingar.
De startar ett företag, tömmer det på pengar och går vidare till nästa. Ett
klassiskt tillvägagångssätt som är lätt att upptäcka. Det förvånar mig att

Figur 3.9.1. Exempel på kodning.

3.9.2 Kodbok - Intervjuer

Kodboken som presenteras nedan har hämtat sin inspiration från de fem grundläggande principerna som presenteras i IESBA:s etikkod (2016). Principerna är integritet, objektivitet, professionell kompetens och vederbörlig omsorg, professionellt uppträdande samt tystnadsplikt. Kodningen består av en operationalisering av begreppet redovisningsetik. Begreppen som används delas in i tre kategorier, som sedan operationaliseras in i elva element. De tre kategorierna är kunskap, hantering och motivation. Med dem vill vi fånga upp förståelsen som respondenterna har av redovisningsetik, hur de hanterar redovisningsetik inom sina arbeten och vad som motiverar respondenterna att fatta de beslut de gör. Kategorierna används för att det ska bli enklare att analysera den data som har samlats in. Eftersom studiens resultat analyseras utifrån vår uppfattning av begreppet redovisningsetik, krävs det en djupare förklaring av varje element för att visa hur begreppen används i studien.

Elementen används för att finna en djupare mening med varje kategori. Förklaringarna av begreppen finns under varje kategori. I kodningstabellerna kommer citat från intervjuerna att placeras in för varje respondent under respektive element. Elementen benämns med siffror som används för att förenkla kodningen och för att inte blanda ihop elementen med mediananalysens.

Citaten placeras in i fulltext i tabellerna och på raden för den respondenten som uttryckt åsikten. Datamaterialet som har samlats in med hjälp av kodningen kommer att presenteras under varje element i empirikapitlet.

Tabell 3.9.5.

Kunskap		Hantering		Motivation	
1. Medvetenhet		5. Personliga egenskaper		8. Personliga erfarenheter	
2. Sakkunnig		6. Processer		9. Egennyttan	
3. Intresse		7. Situationsanpassning		10. Externa påtryckningar	
4. Betydelse				11. Interna påtryckningar	

Tabell 3.9.5. Operationalisering av redovisningsetik. En sammanställning av de tre kategorierna och de elva elementen som innehållsanalysen utgår från. Kunskap handlar om vilken uppfattning redovisare och revisorer har av redovisningsetik, med hantering menas hur redovisare och revisorer förhåller sig till arbetet med redovisningsetik och motivation visar vad som kan motivera redovisare och revisorer att fatta de beslut de gör.

Tabell 3.9.6.

Respondent	1. Medvetenhet	2. Sakkunnig	3. Intresse	4. Betydelse
1(K58)				
2(M25)				

Tabell 3.9.6. Kunskap. Kodschemat som används för att bryta ner begreppet Kunskap. Tabellen är indelad i fyra mindre element, medvetenhet, sakkunnig, intresse och betydelse.

1. Medvetenhet - Medveten om vad redovisningsetik är.
2. Sakkunnig - Kunskap om olika regler och förordningar och hur de följer dem.
3. Intresse - Intresse över hur etik påverkar redovisningen.
4. Betydelse - Vad spelar etik för roll i redovisning.

Tabell 3.9.7.

Respondent	5. Personliga egenskaper	6. Processer	7. Situationsanpassning
1(K58)			
2(M25)			

Tabell 3.9.7. Hantering. Kodschemat som används för att bryta ner begreppet hantering. Tabellen är indelad i tre mindre element, personliga egenskaper, processer och situationsanpassning.

5. Personliga egenskaper - Individuella egenskaper.
6. Processer - Tidigare uppsatta tillvägagångssätt för att utföra arbetet.
7. Situationsanpassning - Varje uppdrag/situation är unik och kräver en unik hantering.

Tabell 3.9.8.

Respondent	8. Personliga erfarenheter	9. Egennyttan	10. Externa påtryckningar	11. Interna påtryckningar
1(K58)				
2(M25)				

Tabell 3.9.8. Motivation. Kodschemat som används för att bryta ner begreppet motivation. Tabellen är indelad i fyra mindre element, personliga erfarenheter, egennyttan, externa påtryckningar och interna påtryckningar.

8. Personliga erfarenheter - t.ex. kultur, uppväxt.
9. Egennyttan - Beslut baseras på egen vinning.
10. Externa påtryckningar - Beslut baseras på intressenter.
11. Interna påtryckningar - Beslut baseras på företaget.

3.10 Källkritik

Vid genomförandet av en studie krävs det ett kritiskt granskande av de källor som används. Om källorna är av varierande slag krävs det även en kritisk granskning av dem för att kunna fastslå om det data som framkommer är tillförlitlig. Tillförlitlighet och sannolikhet av en källa är av stor innebörd för studiens validitet och reliabilitet (Patel & Davidson 2011). För att mäta tillförlitlighet av källor används fyra nyckelord. De är äkthet, tidssamband, oberoende och tendensfrihet. Med äkthet måste läsaren kritiskt fråga sig om källan är det den faktiskt utger sig för att vara. Tidssambandet undersöker tiden mellan en händelse och då händelsen återberättas, om tiden är lång mellan dem ökar tvivlet på källans tillförlitlighet. En källa ska vara oberoende, det vill säga inte påverkad av yttre omständigheter eller baserad på exempelvis hörsägen. Källan ska inte ge en missvisande bild på något sätt, då saknar källan det som kallas för tendensfrihet (Thurén 2013).

3.10.1 Netologi

Information som använts i studien är hämtad från webbsidor, vilka används i bakgrunden. Webbsidorna som har använts är Skatteverket.se, FAR.se och srfkonsult.se, vilka alla är välkända organisationer med höga krav på validitet. Med tanke på de krav som ställs på nämnda webbsidorna anser vi att de ger en rättvis bild. Även att de förmedlar korrekt och väl granskad information.

3.10.2 Media

I studien används dagstidningar som har sökts fram genom Retriever Mediearkivet. Studien grundas enbart på dagstidningsartiklar som publicerats på 1990-talet och framåt. Tidsspannet som vi har valt anser vi skapar mer relevans hos artiklarna eftersom tidsspannet är relativt kort. Problemet med tillförlitligheten för dagstidningar är allmänt känd över hela världen. Mycket av kritiken mot massmedier är kopplad till att dagstidningar använder nyheter för att sälja lösnummer till sina läsare (Schildkraut, Elsass & Meredith 2018). Vi anser att det data som framkommer i studien är av hög tillförlitlighet då de är publicerade av framträdande nyhetskanaler som till exempel TV4, Aftonbladet och m.m.

3.10.3 Semistrukturerade intervjuer

Att använda en muntlig källa i form av intervjuer kan ge upphov till en kritisk granskning av det som sägs. Här ställs frågan om personerna är ärliga i det de uttrycker. Vi har genom vårt stora fokus på anonymitet i intervjun skapat den idealiska miljön för att ärligt kunna uttrycka sig och dela en korrekt bild av verkligheten. Tack vare detta anser vi att data som samlats in från våra respondenter anger en korrekt och opåverkad delning av deras personliga tankar och åsikter.

4 Empiri

Följande del inleds med att presentera de olika skandalerna som ingår i medieanalysen. Varje skandal introduceras kortfattat innan det insamlade datamaterialet presenteras i tabellerna 4.1.1 - 4.4.3. De skandaler som behandlas i kapitlet är Trustorhärvan, Enron-skandalen, SCA-härvan och Uber-skandalen och alla behandlas på samma sätt. Den andra delen av kapitlet innefattar en presentation av datamaterialet som har samlats in med hjälp av de semistrukturerade intervjuerna som har utförts i studien. Empirin som presenteras i tabellerna 4.5.1 - 4.5.3 är hämtade från fyra intervjuer. Den text som presenteras där är utformad efter kodboken som presenteras i kapitel 3.9.2. Denna del avslutas med en sammanfattning av de semistrukturerade intervjuerna.

4.1 Trustorhärvan

Trustorhärvan är en företagsskandal som ägde rum år 1997. Artiklarna i tabellerna 4.1.1 - 4.1.3 är artiklar från den 25 november 1997. Företagsskandalen anses vara en företagsplundring där huvudägaren, VD:n och två rådgivare utfört bedrägeri och förskingring av företagets pengar. De utpekades bland annat för fiffel och märkliga affärer. Trustor som var ett investmentbolag utpekades för att ha använt sina klienters pengar för ändamål som inte anses giltiga. De anklagade levde bland annat på företagets pengar och använde dem till att boka resor och hotell. De utpekade tog även ut pengar ur företaget utan anledning. Huvudägaren tog även ut lån i företagets räkning för att köpa en värdepappersportfölj i USA (Hansson 1997; Göteborgs Posten 1997; Luthander 1997).

I tabell 4.1.1 - 4.1.3 visas en sammanställning av den kodning som har utförts på tre olika artiklar som berör Trustorhärvan. I tabellerna 4.1.1 - 4.1.3 benämns de 17 elementen sammanlagt 93 (100 procent) gånger. Tabell 4.1.1 står för 25 stycken (ca.27 procent) av benämningarna, tabell 4.1.2 står för 50 stycken (ca.54 procent) av benämningarna och tabell 4.1.3 står för 18 stycken (ca.19 procent) av benämningarna.

Tabell 4.1.1. Trustorhärvan, Lagbrott.

Lagbrott	“Misstänkta i Trustorhärvan kvar i häktet” (Göteborgs Posten 1997)	“Trustorhärvan: Uppgifter om kassan dröjer. Efter krav från de mindre” (Luthander 1997)	“De är typiska ekobrottslingar” (Hansson 1997)
A. Skattebrott			
B. Bokföringsbrott			7
C. Bestickning			
D. Bedrägeri	1	3	4
E. Förskingring	3	3	4

Tabell 4.1.1 beskriver vilken typ av lagbrott som benämns i de tre artiklarna. I tabell 4.1.1 ser vi att artiklarna inte belyser samma typ av lagbrott. Tabellen visar totalt 25 benämningar (100 procent), av dem är 7 benämningar (28 procent) hänfödda till bokföringsbrott, 8 benämningar (32 procent) är hänfödda till bedrägeri och 10 benämningar (40 procent) hänfödda till förskingring. De 7 benämningarna (28 procent) som berör bokföringsbrott beskrivs endast i artikeln av Hansson (1997). Medan de andra brotten benämns i alla artiklarna. Göteborgs Posten (1997), Luthander (1997) och Hansson (1997) är överens om att företagsskandalen kopplas till förskingring och bedrägeri. I artikeln av Hansson (1997) kopplas även skandalen till bokföringsbrott. Detta återfinns i 7 benämningar av Hanssons (1997) totalt 15 benämningar. Lagen definierar ett bokföringsbrott som “Att åsidosätta bokföringsskyldighet genom att

exempelvis låta bli att bokföra affärshändelser, låta bli att spara räkenskapsinformation eller lämna oriktiga uppgifter i bokföringen” i 11 kap. BrB (SFS 1962:700). Hanssons (1997) anklagelse om bokföringsbrott stämmer överens med den ovan nämnda definitionen. Anklagelserna är kopplade till andra företag som upphovsmännen tidigare haft inflytande i. Anledningen till detta är att i Hanssons (1997) artikel har de valt att lägga ett stort fokus på de utpekade upphovsmännens bakgrund. Tidigare handlingar som de har utfört väcker frågor om bokföringsbrott i tidigare företag, men som inte är direkt kopplade till Trustorhärvan.

Tabell 4.1.2. Trustorhärvan, Upphovsman.

Upphovsman	“Misstänkta i Trustorhärvan kvar i häktet” (Göteborgs Posten 1997)	“Trustorhärvan: Uppgifter om kassan dröjer. Efter krav från de mindre “(Luthander 1997)	“De är typiska ekobrottslingar” (Hansson 1997)
F. Revisor/Redovisare/Rådgivare	2	2	4
G. VD	1	1	8
H. Ägare	2	4	13
I. Styrelse			
J. Företaget	1	8	4
K. Bransch			

Tabell 4.1.2 beskriver vem som utpekas som upphovsmannen i de olika artiklarna om Trustorhärvan. I tabell 4.1.2 ser vi att artiklarna pekar ut samma element som upphovsmän. I tabell 4.1.2 är det totalt 50 benämningar (100 procent), 8 (16 procent) av benämningarna är hänförliga till revisor/redovisare/rådgivare, 10 (20 procent) av benämningarna berör VD:n, 19 (38 procent) av benämningarna hänför sig till ägare och 13 (26 procent) av benämningarna berör företaget. I tabell 4.1.2 utläser vi att Göteborgs Posten (1997) har valt att fördela sig relativt lika mellan alla de fyra belysta elementen. Vidare ser vi att både Luthander (1997) och Hansson (1997) har två utmärkande benämningar. Luthander har i sin artikel lagt stor vikt på att lyfta fram företaget Trustor. Medan Hansson (1997) istället pekar ut ägarna som de främsta upphovsmännen. Han pekar även ut VD:n som en betydande upphovsman till uppkomsten av skandalen. I artikeln skriven av Luthander (1997) presenteras bilden av ett företag, Trustor, som lider kraftigt för sina ägares agerande. Medan i Hanssons (1997) artikel ges bilden av företagsledare som går från företag till företag och stoppar pengar i sin egen ficka. I Hansson (1997) används Trustorhärvan endast som en “front”, medan fokus inte alls ligger på den aktuella skandalen. Han lägger istället fokus på vilka tidigare brott som upphovsmännen kan ha gjort sig skyldiga till. Benämningarna i de tre artiklarna läggs på samma saker. Dock ser vi att både Luthander (1997) och Hansson (1997) har ett markant större antal benämningar på vissa delar och med detta framhäver specifika fokus i vardera artikel.

Tabell 4.1.3. Trustorhärvan, Oetiskt agerande.

Oetiskt agerande	“Misstänkta i Trustorhärvan kvar i häktet” (Göteborgs Posten 1997)	“Trustorhärvan: Uppgifter om kassan dröjer. Efter krav från de mindre “(Luthander 1997)	“De är typiska ekobrottslingar” (Hansson 1997)
L. Partisk		1	
M. Egenintresse	1	2	9
N. Gåva			
O. Intressekonflikt			
P. Vilseledande information			2
Q. Försummelse av information			3

Tabell 4.1.3 beskriver olika typer av oetiskt agerande som benämns i artiklarna. I Trustorhärvan benämns oetiskt agerande totalt 18 gånger (100 procent). Vi utläser i tabell 4.1.3 att oetiskt agerande inte benämns på samma sätt i de tre olika artiklarna. I tabell 4.1.3 benämns partisk 1 gång (ca.5 procent), egenintresse benämns 12 gånger (ca.67 procent), vilseledande information benämns 2 gånger (ca.11 procent) och försummelse av information benämns 3 gånger (ca.17 procent). Vi ser i tabell 4.1.3 att media förmedlar olika historier till sina läsare. I de tre artiklar finns skillnader i benämningarna om de oetiska agerandena som länkats till skandalen. Göteborgs Posten (1997) och Luthander (1997) utläser vi förhåller sig till skandalen på liknande sätt. I tabell 4.1.3 finns skillnader mellan dessa två artiklarna och den skriven av Hansson (1997). Hansson (1997) har som de andra två valt att lägga vikt på egenintresset, men Hansson (1997) här också tagit upp två helt nya element, vilseledande information och försummelse av information. Artikeln tar gång på gång upp ägarnas oetiska ageranden och lägger stor vikt på ägarnas tidigare handlingar. Som tabellen visar har Hansson (1997) ett mycket större fokus på att belysa de oetiska ageranden som är kopplade till skandalen än de två andra artiklarna. Hansson (1997) står för 14 av de totala 18 benämningarna som hittades och utgör därmed nästa 80 procent.

4.2 Enron-skandalen

Enron-skandalen beskrivs som världens största företagsskandal. Enron-skandalen uppdagades 2001. Artiklarna som har granskats i tabell 4.2.1 - 4.2.3 är alla hämtade från januari 2002. I artiklarna pekats Enron ut för att under flertalet år gömt undan vinster och förluster. De ska i samband med detta även gett ut felaktig information till intressenter för att försöka visa en bild av företaget som egentligen inte visade sig vara sann. De som kopplas till skandalen är revisionsfirman Arthur Andersens som utpekats för förstörandet av information gällande Enron toppchefer och andra transaktioner gällande Enrons verksamhet. Enron-chefer utreds även för insiderhandel eftersom de kort före aktiens fall valt att sälja stora delar av sina aktieposter (Dagens Industri 2002; Ekonomi 24 2002; Aftonbladet 2002).

I tabell 4.2.1 - 4.2.3 presenteras en sammanställning av den kodning som har utförts på de tre artiklarna. I tabellerna kan det utläsas att sammanlagt 100 (100 procent) benämningar på de olika elementen har registrerats. I detta fall är 9 (9 procent) av benämningarna kopplade till tabell 4.2.1, 71 (71 procent) till tabell 4.2.2 och resterande, 20 (20 procent) har vi hänfört till tabell 4.2.3.

Tabell 4.2.1. Enron-skandalen, Lagbrott.

Lagbrott	“Skandalen växer kring det kollapsade enron” (Dagens Industri 2002)	“Enrons chefer sålde aktier för 11 miljarder” (Ekonomi 24 2002)	“Skandalen kring Enron växer”(Aftonbladet 2002)
A. Skattebrott			
B. Bokföringsbrott	2	4	2
C. Bestickning			
D. Bedrägeri			1
E. Förskingring			

I fallet om vilka lagbrott som benämns i artiklarna är media relativt överens, detta läses ur tabell 4.2.1. I tabell 4.2.1 visas en sammanställning av de benämningar vi har kunnat få ut av de tre artiklarna som har gett oss 9 (100 procent) utslag på lagbrott. Den större summan av utslagen är kopplade till bokföringsbrott vilket innefattade hela 8 (cirka 89 procent) av totalen i tabellen. Endast 1 benämning (ca.11 procent) var hänfört till bedrägeri. Tabell 4.2.1 visar på att Enron-

skandalen anses ha sin grund i bokföringsbrott. Enron har åsidosatt och försummat information om en stor mängd transaktioner som är kopplade till företagets verksamhet. Media har valt att enbart i små korta stycken beröra den faktiska huvuddelen i skandalen, de lagbrott som benämns är ytterst få i jämförelse till resterande benämningar. Som tabell 4.2.1 visar, benämns lagbrott endast 9 gånger av de totala 100 benämningarna. Artiklarna är vidare överens om hur de benämner dessa lagbrott. Det enda som skiljer de tre artiklarna åt i detta fall är 1 benämning om bedrägeri och benämningen gjordes av Aftonbladet (2002). I stort är artiklarna överens i den text som delges, med undantaget av en hypotes given av Aftonbladet (2002), där de spekulerar över befarat bedrägeri kopplat till skandalens händelser.

Tabell 4.2.2. Enron-skandalen, Upphovsman.

Upphovsman	“Skandalen växer kring det kollapsade enron” (Dagens Industri 2002)	“Enrons chefer sålde aktier för 11 miljarder” (Ekonomi 24 2002)	“Skandalen kring Enron växer” (Aftonbladet 2002)
F. Revisor/Redovisare/Rådgivare	2	7	6
G. VD	3		
H. Ägare			
I. Styrelse	3	2	
J. Företaget	17	17	14
K. Bransch			

I tabell 4.2.2 beskrivs vilka media har utpekade som upphovsman till skandalen i artiklarna, med andra ord vem som de anser kan vara den huvudsakliga gärningsmannen. I tabellen läser vi hela 71 (100 procent) utslag på upphovsman. Utslagen är spridda mellan nästa alla de olika alternativen. 15 (ca.21 procent) av dem är kopplade till revisor/redovisare och rådgivare, 3 (ca.4 procent) till VD, 5 (ca.7 procent) till företagets styrelse och hela 48 (ca.68 procent) är hänfödda till företaget i sig. Upphovsmännen står för 71 procent av de totala benämningarna i artiklarna om Enron-skandalen. Huvudsakligen kan vi se att artikelförfattarna har valt att skuldbelägga elementen J (företaget) och F (revisor/redovisare/rådgivare). I artiklarna av Dagens Industri (2002), Ekonomi 24 (2002) och Aftonbladet (2002) läggs det störst vikt på att skuldbelägga Enron i sig. Artiklarna är överens om att skuldbelägga hela företaget för skandalen och avviker endast från detta i enstaka fall. En viss del av skulden läggs även på redovisningsfirman Arthur Anderson som var företagets anlitate redovisningsföretag. I tabell 4.2.2 är ca.11 procent av benämningarna på styrelsen och VD:n. Skuldbeläggning skiljer sig delvis åt mellan artiklarna. De största skillnaderna finner vi under de två senast nämnda elementen. I artikeln av Aftonbladet (2002) återfinns dessa inte alls i texten, utan fokus i artikeln läggs endast på Enron och redovisningsfirman Arthur Anderson.

Tabell 4.2.3. Enron-skandalen, Oetiskt agerande.

Oetiskt agerande	“Skandalen växer kring det kollapsade enron” (Dagens Industri 2002)	“Enrons chefer sålde aktier för 11 miljarder” (Ekonomi24 2002)	“Skandalen kring Enron växer” (Aftonbladet 2002)
L. Partisk			
M. Egenintresse		3	
N. Gåva	1		1
O. Intressekonflikt			
P. Vilseledande information		3	2
Q. Försummelse av information	1	5	4

Den sista tabellen, tabell 4.2.3, visar på vilka olika oetiska agerandena som media har beskrivit i texterna. I detta fall fick vi fram 20 (100 procent) olika utslag med hjälp av vårt kodschema.

3 (15 procent) av dem placeras under elementet egenintresse, 2 (10 procent) under gåva, 5 (25 procent) till vilseledande information och 10 (50 procent) blev placerade under försummelse av information. I detta fall är det en kraftig försummelse av företagsinformation som har gjorts. Som i sin tur kan härledas till två av de mest belysta delarna i tabell 4.2.3, försummelse av information och vilseledande information. Ekonomi24 (2002) som är en av de nyhetskällor som används i medianalysen av Enron-skandalen, delger mer än 50 procent av de totala oetiska agerandena som påträffats. Aftonbladet (2002) som endast står för 10 procent av totalt benämnda element, väljer att uppdaga helt andra oetiska agerande än vad Ekonomi24 (2002) gör med undantaget av element Q. Dagens Industri (2002) och Aftonbladet (2002) benämner samma element men det skiljer sig i antal gånger. Tabellen visar på kraftiga skillnader i artiklarna, både hänfört till antal gånger de oetiska agerandena tas upp och vilka element de kan kopplas till. Markant minst benämningar återfinns i den artikel skriven av Dagens Industri (2002), där oetiska ageranden enbart nämns 2 gånger. Vidare ser vi i tabellen att det är endast Ekonomi24 (2002) som väljer att belysa element M (egenintresse) i deras artikel. Element M benämns 3 gånger av Ekonomi24 (2002) och utgör en stor del av deras totala benämningar, vilket visar en tydlig skillnad i fokus jämfört med de resterande artikelförfattarna.

4.3 SCA-härvan

SCA-härvan är en företagsskandal som uppdagades i slutet av 2014. Artiklarna i tabellerna 4.3.1 - 4.3.3 är från januari och mars 2015. SCA är ett skogs- och hygienföretag som granskats för brott mot mutlagen. Bolaget anklagas för att de har använt sitt privatplan vid olika evenemang, bland annat jaktresor. Vid resorna har näringslivstoppar närvarat. Både SCA och näringslivstopparna pekas ut för givande och tagande av muta. VD:n har själv utnyttjat SCA:s privatplan för att bl.a. åka till fotbolls-VM i Brasilien. Eftersom bara kostnaden för resan med privatjeten kan beräknas till cirka 3 miljoner kronor kan detta anses som ett brott. En annan person som har utnyttjat planet för privata syften är företagets före detta styrelseordföranden. Revisionsföretaget PWC anses vara partiska i fallet eftersom de har skött SCA:s granskningar i cirka 30 år. I fallet gällande tagande och givande av mutor anser SCA att resorna bör ses som gåvor eftersom de inte har betalat något extra för att fler personer ska åka med. Bolaget pekas även ut för misskötande av aktieägarnas pengar (Isacson & Cervenka 2015; Dahlberg 2015; Cervenka 2015).

Tabellerna 4.3.1 - 4.3.3 är en sammanställning av den kodning som har genomförts på SCA-härvan. Kodning har gett oss ett sammanlagt utslag på 109 (100 procent) benämningar på elementen. Utöver de 109 benämningarna har vi funnit att 16 (ca.15 procent) kopplade till tabell 4.3.1, 76 (ca.70 procent) hänförs till tabell 4.3.2 och de återstående 17 benämningarna (ca.15 procent) finns i tabell 4.3.3.

Tabell 4.3.1. SCA-härva, Lagbrott..

Lagbrott	“Åklagaren har inlett förundersökning i SCA-härvan” (Isacson & Cervenka 2015)	“Turerna som avgör styret i maktsfären “(Dahlberg 2015)	“SCA-härvan granskas av åklagare” (Cervenka 2015)
A. Skattebrott	1		
B. Bokföringsbrott			
C. Bestickning	2	2	8
D. Bedrägeri	1		1
E. Förskingring			

Tabell 4.3.1 berör vilken typ av lagbrott som har benämnts i artiklarna. 3 av våra element är berörda i artiklarna som har undersökts. Det sammanlagda antalet benämningar som har

uppdagats här är 15 (100 procent). Skattebrott har enbart berörts 1 (ca.7 procent) gång i de tre artiklarna och utgör en liten del av totalen. Bestickning har uppdagats hela 12 (80 procent) gånger och är därmed majoriteten av benämningarna. De återstående 2 (ca.13 procent) benämningarna har kopplats till bedrägeri. SCA-härvan beskrivs av media som en mutskandal. De lagbrott som nämns i artiklarna av Isacson och Cervenka (2015), Dahlberg (2015) och Cervenka (2015) är skattebrott, bestickning och bedrägeri. I tabell 4.3.1 kan vi utläsa att media till stor del är överens i sina benämningar. Bestickning är det brott som benämns flest gånger i de tre artiklarna. Utifrån tabell 4.3.1 utläser vi att den som lägger störst vikt vid bestickning är Cervenka (2015) och nämner bestickning hela 8 gånger. Medan Isacson och Cervenka (2015) och Dahlberg (2015) endast nämner detta 2 gånger vardera. Isacson och Cervenka (2015) nämner även i deras artikel brotten skattebrott och bedrägeri. Av tabellen ser vi en utstickare och detta är Isacson och Cervenkas (2015) benämning om skattebrott. Benämningen återfinns inte på något sätt i de resterande två artiklarna utan återfinns endast i denna artikel. Nämnvärt är även att i artikeln skriven av Dahlberg (2015) nämns endast element C (bestickning). Artikelns bortser från element D (bedrägeri) som kan återfinnas i båda de andra två artiklarna som granskats om skandalen.

Tabell 4.3.2. SCA-härva, Upphovsman.

Upphovsman	“Åklagaren har inlett förundersökning i SCA-härvan” (Isacson & Cervenka 2015)	“Turerna som avgör styret i maktsfären” (Dahlberg 2015)	“SCA-härvan granskas av åklagare” (Cervenka 2015)
F. Revisor/Redovisare/Rådgivare	3	10	1
G. VD	8	2	6
H. Ägare			1
I. Styrelse	3	7	3
J. Företaget	6	10	16
K. Bransch			

Tabell 4.3.2 har gett oss 76 benämningar (100 procent). Benämningarna har en stor spridning som betyder att artiklarna har lagt olika fokus på vem som kan vara upphovsman. Hela 5 olika element har i artiklar blivit belysta som upphovsmän. 14 (ca.18 procent) av de totala 76 benämningarna är hänfödda till revisor/redovisare/rådgivare elementet, 16 (ca.24 procent) till VD:n, 1 (ca 1 procent) av benämningarna hamnade under ägaren till företaget, 13 (ca.19 procent) hos styrelsen och slutligen fick företaget 32 (ca.48 procent) belysningar. Media riktar mest in sig på vilka som är upphovsmännen till skandalen. I tabell 4.3.2 är de tre artiklarna relativt överens om vilka som är upphovsmännen i SCA-härvan. De upphovsmän som benämns i tabell 4.3.2 är Revisor/Redovisare/Rådgivare, VD, ägare, styrelse och företaget. De tre artiklarna har i stor utsträckning valt att lägga den största skuldbeläggningen på företaget. Isacson och Cervenka (2015) och Dahlberg (2015) lägger även fokus på Revisor/Redovisare/Rådgivare som upphovsmän till SCA-härvan. Cervenka (2015) nämner endast detta element, Revisor/Redovisare/Rådgivare, en gång. Dock viktigt att urskilja från texten är att Cervenka (2015), nästan helt väljer att bortse från Revisor/Redovisare/Rådgivarna:s del i skandalen. De har istället försökt att skifta skuldbeläggningen mot företaget och dess högt uppsatta affärsmän. I tabell 4.3.2 utläses att media riktar in sig på olika saker men de anser att företaget har störst del till uppkomsten av skandalen. Även i denna tabell kan vi urskilja ett element som sticker ut då det endast återfinns i en av de valda artiklarna. Detta är en benämning av element H (ägare), som görs av Cervenka (2015).

Tabell 4.3.3. SCA-härva, Oetiskt agerande.

Oetiskt agerande	“Åklagaren har inlett förundersökning i SCA-härvan” (Isacson & Cervenka 2015)	“Turerna som avgör styret i maktsfären” (Dahlberg 2015)	“SCA-härvan granskas av åklagare” (Cervenka 2015)
L. Partisk	1	1	
M. Egenintresse	3		3
N. Gåva		1	8
O. Intressekonflikt			
P. Vilseledande information			
Q. Försummelse av information			

I tabell 4.3.3 finns en uppställning av de element som berör oetiskt agerande i artiklarna. I tabellen finner vi ett utslag på 17 (100 procent) benämningar av elementen. 2 benämningar (ca.12 procent) är kopplade till begreppet partisk. 6 (ca.35 procent) av benämningarna är kopplade till egenintresse och resterande 9 (ca.53 procent) benämningar kopplas till begreppet gåva. I tabell 4.3.3 pekar Isacson och Cervenka (2015) ut PWC för att vara partisk och att både företagets VD och styrelsen har använt privatplanet i egenintresse. Eftersom de har rest på privata semesterar m.m. utan att betala för resorna. Även Cervenka (2015) nämner att de privata resorna rör sig om egenintresse för de som nyttjar privatplanet utan att betala. Cervenka (2015) nämner att det även kan röra sig om gåvor i skandalen. Dahlberg (2015) nämner gåva en gång i sin text. I artiklarna blir det då svårt att utläsa vad som är ett brott och inte. Det som blir oetiskt i agerandet är det faktum att beloppet som planet skulle kosta att använda på en öppna marknaden är högt (Isacson & Cervenka 2015; Dahlberg 2015; Cervenka 2015). Dahlberg (2015) belyser även han att PWC kan anses partiska eftersom de har varit SCA:s revisionsbyrå i över 30 år och därför kan agera oetiskt.

4.4 Uber-skandalen

Följande företagsskandal handlar om hur Uber utpekats för skattefusk i Sverige. Den startade i slutet av 2018 och har varit omskriven i början av 2019. Artiklarna i tabell 4.4.1 - 4.4.3 är från januari 2019. De som anklagar Uber för skattefusk är Svenska Taxiförbundet. Svenska Taxiförbundets “detektiver” har åkt med 112 chaufförer från Uber. Under resorna undersökt de vad chaufförerna skrev in i taxameter och jämförde detta med vad de faktiskt tog betalt för resan. Ubers förare anser att Svenska Taxiförbundets urval av förare som de granskat är snedvridet. Svenska Taxiförbundets undersökning visade att de totalt betalade 23 104 kronor till Uber men det värde som förarna skrev in i taxametern endast visade 7 374 kronor. Det visade sig med andra ord att Uber endast redovisade 7 374 kronor till Skatteverket. Enligt Svenska Taxiförbundet utför Uber systematiskt skattefusk genom att de endast redovisar 32 procent av sina intäkter till Skatteverket. De beskriver att de förare som har granskats har kört cirka 530 000 resor tillsammans. Om resorna skulle kosta 100 kronor i genomsnitt skulle endast de förare som granskats, dra in 53 miljoner kronor. Uber skulle då redovisa intäkter endast på 17 miljoner kronor om de endast redovisar 32 procent. Svenska Taxiförbundet anklagar nu Uber för att undanhålla cirka 700 miljoner kronor per år, enbart i Stockholm. Branschen i stort har haft problem med skattefusk och svarta pengar länge (Antonsson 2019; Persson 2019; Green 2019).

Tabell 4.4.1 - 4.4.3 visar en sammanställning av vår kodning av Uber-skandalen. Kodningen gav oss ett sammanlagt utslag på 67 (100 procent) benämningar. 27 (ca.40 procent) av benämningarna är kopplade till tabell 4.4.1, 34 (ca.51 procent) av benämningarna kopplas till tabell 4.4.2 och endast 6 (ca.9 procent) benämningar är kopplade till tabell 4.4.3.

Tabell 4.4.1. Uber-skandalen, Lagbrott.

Lagbrott	“Uber undviker frågor om moms” (Antonsson 2019)	“Svenska Taxiförbundet anklagar Uber för skattefusk” (Persson 2019)	“Uber anklagas för skattefusk” (Green 2019)
A. Skattebrott	8	6	4
B. Bokföringsbrott	2	5	2
C. Bestickning			
D. Bedrägeri			
E. Förskingring			

Tabell 4.4.1 visar vilka lagbrott som media har benämnt i artiklarna, det gav oss totalt 27 (100 procent) benämningar som hänförs till tabellen lagbrott. Lagbrotten som nämns är skattebrott och bokföringsbrott. 18 (ca.67 procent) av benämningarna i media föll inom elementet skattebrott och 9 (ca.33 procent) under bokföringsbrott. De lagbrott som uppdagats i de tre artiklarna är skattebrott och bokföringsbrott. I de tre artiklarna som är sammanställda i tabell 4.4.1 är de överens i sina benämningar om vilken typ av lagbrott som kan ha begåtts. Medias största fokus ligger på skattebrott i detta fall ca. 67 procent mot 33 procent på bokföringsbrott. Antonsson (2019) lägger störst fokus på skattebrott. Medan Person (2019) lägger lika stort fokus på skattebrott och bokföringsbrott. Green (2019) lägger också mer fokus på skattebrott men det skiljer sig inte lika mycket mellan de olika lagbrotten som det gör i artikeln av Antonsson (2019).

Tabell 4.4.2. Uber-skandalen, Upphovsman.

Upphovsman	“Uber undviker frågor om moms” (Antonsson 2019)	“Svenska Taxiförbundet anklagar Uber för skattefusk” (Persson 2019)	“Uber anklagas för skattefusk” (Green 2019)
F. Revisor/Redovisare/Rådgivare			
G. VD			
H. Ägare			
I. Styrelse			
J. Företaget	11	12	4
K. Bransch		5	2

I tabell 4.4.2 behandlas hur många gånger upphovsmän har benämnts i artiklarna. Totalt kunde 34 (100 procent) benämningar hämtas. Även i tabellen är benämningarna begränsade till enbart två av elementen. Hela 27 (ca.79 procent) av benämningarna faller under företags element. Vidare är de återstående 7 (ca.21 procent) benämningarna hänförda till branschen, som i detta fall är taxibranschen. I tabell 4.4.2 utläser vi vem/vilka som utpekats som upphovsman till företagsskandalen. Hela 79 procent är kopplat till företaget eftersom media i stor utsträckning utpekade Uber ansvarig till brotten. Benämningen skiljer sig dock mellan de olika artiklarna. Antonsson (2019) riktar endast in sig på att Uber i sig är upphovsmannen. Medan Person (2019) och Green (2019) pekar ut både Uber och branschen för det som har skett. I artiklarna utläser vi att Person (2019) och Green (2019) även beskyller branschen för fusket som förarna har gjort. De riktar dock in sig till större del på företaget. I tabell 4.4.2 och den inledande texten till Uber-skandalen utläser vi dock att branschen är en bakomliggande faktor till Ubers handlande. Vi kan även utläsa i medieanalysen att media belyser branschens centrala roll i hanteringen av svarta pengar (Antonsson 2019; Persson 2019; Green 2019).

Tabell 4.4.3. Uber-skandalen, Oetiskt agerande..

Oetiskt agerande	“Uber undviker frågor om moms” (Antonsson 2019)	“Svenska Taxiförbundet anklagar Uber för skattefusk” (Persson 2019)	“Uber anklagas för skattefusk” (Green 2019)
L. Partisk			
M. Egenintresse		1	
N. Gåva			
O. Intressekonflikt	2		
P. Vilsedande information	2		1
Q. Försummelse av information			

Den sista tabellen som visas ovan, tabell 4.4.3, belyser de olika oetiska agerandena som media har benämnt i artiklarna. Kodningen gav oss 6 (100 procent) utslag. Här finns en spridning mellan 3 element, egenintresse, intressekonflikt och vilsedande information. Egenintresse fick 1 (ca.17 procent) benämning, intressekonflikt fick 2 (ca.33 procent) och vilsedande information fick 3 (50 procent). Tabell 4.4.3 som belyser oetiskt agerande finns viss skillnad i vart fokus läggs. Det som artiklarna riktar in sig på är egenintresse, intressekonflikt och vilsedande information. Den artikel som riktar in sig mest på oetiskt agerande är Antonsson (2019). Denne beskriver flertalet intressekonflikter och att Uber har gett ut vilsedande information. Den primära konflikten som Antonsson (2019) syftar på är förarnas syn på Svenska Transportstyrelsen val av de förare som de granskar i sin undersökning. De anser att granskningen snedvrids eftersom de endast granskar förare som fuskar. I tabell 4.4.3 utläser vi att Antonsson (2019) och Green (2019) anklagar Uber för att ge ut vilsedande information. I tabell 4.4.3 benämns egenintresse en gång i artikeln av Person (2019). Detta skiljer sig från de andra två artiklarna.

4.5 Innehållsanalys semistrukturerade intervjuer

I tabellerna 4.5.1 - 4.5.3, presenteras den kodning som har utvunnits ur genomförda intervjuer. Varje tabell kopplas till varsin del av hur studien har valt att operationalisera begreppet redovisningsetik. I tabellerna nedan visas citat från de utförda intervjuerna. De citat som presenteras anser vi vara av särskild vikt för studien. Citaten ligger sedan till grund för en presentation i form av löpande text under varje tabell. En sammanställning av tabellerna sker i nästkommande kapitel, slutsatser.

4.5.1 Kunskap

Tabell 4.5.1. Kunskap.

Respondent	1. Medvetenhet	2. Sakkunnig	3. Intresse	4. Betydelse
1(M35)	“[...] korrekt redovisade bild av bolagets redovisning [...]”	<p>“Att den följer lagar och förordningar.”</p> <p>“ Vi har ju tystnadsplikter och så internt och så, det är klart att vi pratar med varandra om olika uppdrag och så.”</p> <p>“[...] vill man inte medverka till det, då får man avsäga sig uppdraget. det är den hårda verkligheten.”</p>		

2(K42)	<p>“Sen är dom ju tolkningsbara, men man måste hålla sig inom ramen för dom bara [...]”</p> <p>“[...] det är kanske när man har en dålig kunskap eller att etik kanske inte är viktigt då. För man kan göra saker fast man är medveten om att de är väldigt fel.”</p>	<p>“Man gör ju det egentligen genom att säga i sin årsredovisning att man följer Bokföringslagen och årsredovisningslagens regler. Så att, om man följer regelverket så är man ju etisk [...]”</p> <p>“[...] en arbetsgivare är inte alltid medveten om att vårt arbete består av regler och lagar och att man inte kan.”</p> <p>“[...] att man kanske har en hög moral kring lagar och regler [...]”</p>		<p>” [...] om du inte gör det på ett etiskt sätt så faller ju trovärdigheten på det du presenterar.”</p>
3(M66)	<p>“[...] att man är ärlig, rättvisande, moraliskt rätt [...]”</p> <p>“[...] de flesta revisorer har detta i på något sätt i ryggraden, att det ska vara riktigt.”</p> <p>“Man skall ju alltid ha samma redovisningsprinciper [...]”</p>	<p>“Det är ju FAR:s bland annat.”</p> <p>“[...] när vi har gjort vår manual, vår byråmanual då så, baserar den sig mycket på dem så att säga formella bestämmelserna som det finns i lagstiftningar och rekommendationer och så.”</p> <p>“Utan då försöker man hjälpa inom integritetens område.”</p> <p>“Men förstår man att de inte vill betala skatt, de vill göra det oärligt då är vi.. då vill inte vi samarbeta med dom i alla fall [...]”</p>	<p>“[...] när man har en riktigt värdegrund vad mycket lättare det är att ta andra beslut då. Då har man något att hänga upp saker och ting på.”</p>	<p>“Det är ju hela basen det är ju nästan därför vi finns, att vi ska säkerställa att detta ska ge ett rättvisande resultat [...]”</p> <p>“För att har man ingen etik så att säga utan kan göra lite vad som man tycker och känner då. Då tror jag att det är svårt att jobba också.”</p>
4(K62)	<p>“Etik är ärlighet, korrekthet och noggrannhet.”</p> <p>“[...] att man inte får någon frestelse att göra någonting som är oegentligt [...]”</p> <p>“Man kan ju hamna i situationer där man inte direkt gör fel, men det kan samtidigt bli lite oetiskt/omoraliskt [...]”</p>	<p>“Egentligen är det ju väldigt enkelt, det finns ju lagar och förordningar”</p> <p>“vi följer ju FAR”</p> <p>“[...] det kanske blir lite fyrkantigt att säga att det skall vara regler på allt. Men jag tror att det hjälper människor.”</p> <p>“Man kan ju argumentera för att även om FAR säger att det är just denna raden som skall användas, den skall ligga på övriga kostnader, men i min redovisning så sägs det att man skall lägga denna posten på varuhanteringen, vilket är helt rimligt.”</p>	<p>“Där man går ifrån, inte reglerna, men ändå rycker lite grann på saker som inte då på något sätt skulle påverka vår redovisning på den märkningen att det är ett redovisningsfel men vi gör kanske ett etiskt fel ändå.”</p>	<p>“Man kanske inte alltid sköter sophanteringen lite sådär. Man slänger fel påse eller sådana saker. I jobbet kan man inte göra sådana saker, i alla fall inte medvetet, då måste man följa etiken.”</p> <p>“Det är ju inte att man vill ha en etisk redovisning utan man vill ju nästan mer att redovisning är etik.”</p>

Tabell 4.5.1 handlar om kunskap. Tabellen hjälper oss att förstå respondenternas uppfattning och förståelse av vad redovisningsetik är. Kunskap är indelat i fyra element. Medvetenhet, medveten om vad redovisningsetik är. Sakkunnig, kunskap om olika regler och förordningar och hur de följer dem. Intresse, intresse över hur etik påverkar redovisningen. Betydelse, vad spelar etik för roll i redovisning.

Element ett, medvetenhet, hanterar respondenternas uppfattning om vad redovisningsetik är. Tabell 4.5.1 visar att respondenterna har en liknande bild av vad redovisningsetik är och vad de anser att redovisningsetik ska spegla. Återkommande i tre utav de fyra intervjuerna är att de

beskriver redovisningsetik som korrekt, ärligt, rättvisande, moraliskt rätt och noggrann. “[...] korrekt redovisade bild av bolagets redovisning [...]” 1(M35), “[...] att man är ärlig, rättvisande, moraliskt rätt [...]” 3(M66) och “Etik är ärlighet, korrekthet och noggrannhet.” 4(K62). I den fjärde intervjun utläser vi att kunskap om redovisningsetik är viktigt för att upprätthålla etiken inom redovisningsetik. “[...] det är kanske när man har en dålig kunskap eller att etik kanske inte är viktigt då. För man kan göra saker fast man är medveten om att de är väldigt fel.” 2(K42).

I den andra kolumnen finner vi sakkunnighet. Elementet har fått många benämningar och är en frekvent diskuterad del i intervjuerna. Respondenterna lägger stor betoning på att förmedla deras sakkunnighet om redovisningsetik. Respondenterna har under intervjuerna använt sig av liknande uttryck för att visa på vad redovisningsetik är och hur den bör följas på bästa sätt. Några exempel på det är följande, “Att den följer lagar och förordningar.” 1(M35) eller “Egentligen är det ju väldigt enkelt, det finns ju lagar och förordningar [...]” 4(K62). Något som nämns ofta av respondenterna är just lagar och förordningar. Stor vikt läggs på att dessa måste följas för att kunna agera på ett etiskt sätt.

Det tredje elementet, intresse, hanterar hur en respondent visar intresse för hur etik påverkar redovisningen. Elementet intresse var svårt att finna i de genomförda intervjuerna. Intervjuerna har dock producerat ett fåtal utdrag som tyder på att etikens påverkan på redovisning har stor betydelse.

Där man går ifrån, inte reglerna, men ändå rycker lite grann på saker som inte då på något sätt skulle påverka vår redovisning på den märkningen att det är ett redovisningsfel men vi gör kanske ett etiskt fel ändå.

4(K62)

Element fyra, betydelse, hanterar vilken roll respondenterna anser att etik spelar för redovisningen. Tabell 4.5.1 visar att tre av fyra uttrycker att etik har en betydande roll för hur redovisningen sköts. “Det är ju inte att man vill ha en etisk redovisning utan man vill ju nästan mer att redovisning är etik.” 4(K62), “[...] om du inte gör det på ett etiskt sätt så faller ju trovärdigheten på det du presenterar.” 2(K42) och “Det är ju hela basen det är ju nästan därför vi finns, att vi ska säkerställa att detta ska ge ett rättvisande resultat [...]” 3(M66).

4.5.2 Hantering

Tabell 4.5.2. Hantering.

Respondent	5. Personliga egenskaper	6. Processer	7. Situationsanpassning
1(M35)	<p>“Jag skulle säga som i de flesta yrken att man har sunt förnuft och så förhåller man sig till de regler och förordningar som finns.”</p> <p>“[...] kunder kommer och kunder går, och därför skall man ha en professionell attityd när en kund väljer att lämna [...]”</p>	<p>“[...] jag säkerställt mina assistenter och mina redovisningskonsulters redovisnings, utifrån mina kunder, men jag går kanske inte in på detalj och kollar vad det gör, jag har dock mina rutiner som säkerställa att allt sker mot de regler som finns idag.”</p> <p>“[...] så länge det inte är så att kunden har uttryckt att det är bara du och du som får prata</p>	<p>“Jag kan inte prata med ett verkstadsföretag på ett direktörsspråk, likaså jag kan inte prata ett verksamhetspråk med ett tjänstemannaföretag.”</p> <p>“[...] du sa ja till den kunden, men så, jag skulle ha sagt nej, och så kommer nästa med samma och så säger du nej till den bara för att. men då kanske helt plötslig det är okej i den verksamheten.”</p>

	<p>“Jag som person är relativt öppen och kundorienterad,”</p> <p>“[...] vi är professionella och vi upprätthåller de lagar och förordningar... och vi har kunskaper för den aktuella kunden [...]”</p>	<p>om det. Eller att det är någon på kontoret som inte får.. som har någon annan connection till kunden.. så att den inte skall ha reda på saker och ting, sådant kan det också vara ibland.”</p>	<p>“[...] ibland kanske man kan köpa något, men på vissa andra så är det kanske bara “nej, glöm det”. men då är det ett förtroende man har byggt upp innan, då har det hänt saker, beror på hur mycket bagage man har med sig.”</p>
2(K42)	<p>“[...] det gäller även att vara kommunikativ, och kunna argumentera för sin sak på ett sätt där man förstår olika människor [...]”</p> <p>“[...] jag får ju svara för lagarna och reglerna och jag vill inte ha något jag inte känner att jag kan stå för.”</p>	<p>“[...] den rollen man har som redovisare är att hålla koll på “det är så här det skall vara” och ha en dialog kring hur man skall få fram det på bästa sätt [...]”</p> <p>“Men däremot kan vi ha en dialog om en investering kan påverka.. att man.. om den skall läggas på leasing eller vad får det för effekter sen [...]”</p>	<p>“[...] du kan ju inte vara en bokstavstolkare eller regeltolkare heller. för det blir ju inte pragmatiskt någonsans [...]”</p> <p>“Jag tycker att det skall finnas lite svängrum, för det finns det ju i samhället i stort, vad är etik liksom?”</p> <p>“Uppgiften är att känna av har mycket olika grejer man kan göra och man kan framställa det på olika sätt [...]”</p>
3(M66)	<p>“[...] jag försöker att det ska vara rättvist och så ärligt som möjligt.”</p> <p>“Både kompetensmässigt men att jag är.. att han vet att jag är så att säga jag är till för att hjälpa honom men jag är fortfarande så att säga opartisk.”</p> <p>“Jag tror att empati är viktigt i allt vad vi gör. Oavsett om det är på jobbet, idrotten eller hemma [...]”</p> <p>“[...] det är väl en professionell roll också men det är inte så att du ska begå misstag så att.. Eller ..kanske felaktigt för att du inte har empati.”</p>	<p>“När vi har nya här, då blir det ganska mycket frågor och då försöker man förklara hur man tänker och jag brukar alltid.. när du kommer med en fråga då.. hur tänker du och hur skulle du göra själv? Hur skulle du resonera?”</p> <p>“[...] oavsett som redovisare och revisor så är du ju skyldig att förstå hela rutinen och dels vilka nyckeltal, vad som är rimlig och så vidare. Vilka kontroller kan man stämma av mot o.s.v. [...]”</p>	<p>“[...] verkligheten är inte så enkel att det är exakt samma. Det kan skilja [...]”</p> <p>“[...] det är ju att jag förstår hans verksamhet och förstår hans situation och så. Men också att han förstår min roll.”</p> <p>“[...] där kan finnas man vet att personen jobbar häcken av sig och gör allt som står in han makt för å klara vissa saker men ändå av någon anledning går det fel. Självklart vill jag inte sparka på en som redan ligger.”</p>
4(K62)	<p>“Det är för att man vill göra allt så rätt och så bra som möjligt.”</p> <p>“Man skall alltså vara professionellt lyhörd, men man skall aldrig gå utanför gränsen. Aldrig gå ifrån etik och moral och lagar och förordningar.”</p> <p>“Man skall vara noggrann [...]”</p> <p>“Man skall vara påläst [...]”</p> <p>“Man kan inte vara ungefärlig!”</p>	<p>“Vi har väldigt strikta regler och vi har väldigt bra koll liksom.”</p> <p>“För oss är det alltid en muta om beloppet överstiger 100 kr. Detta har vi i vår code of conduct.”</p> <p>“Jag har inget problem med periodiseringar, jag har inget problem med justeringar, men det måste finnas ett bra underlag och det skall vara relevant och man måste känna sig bekväm med siffrorna”</p>	<p>“[...] vi kanske inte kan ta bort barnarbete helt, men vi ser till så att det hamnar inom mänskliga ramar för arbetet. Kanske inte skall jobba från 6 på morgonen till 7 på kvällen. Skulle vi ta bort barnarbetet helt så skulle detta kunna leda till att det blir en väldig tragedi inom familjerna också. Så det är inte bara svart och vitt för oss. “</p> <p>“[...] det är också väldigt lätt gjort, man sitter i en taxi med en kollega när man kommer från flygplatsen och skall till kontoret, man sitter och diskuterar saker, detta är tabu [...]”</p>

Tabell 4.5.2 handlar om hantering. Tabellen hjälper oss förstå hur respondenterna förhåller sig till arbetet med redovisningsetik. Hantering har delats in i tre element. Personliga egenskaper, egenskaper som varje enskild individ besitter. Processer, tidigare uppsatta tillvägagångssätt för att utföra arbetet. Situationsanpassning, varje uppdrag/situation är unik och kräver en unik hantering.

Element fem, personliga egenskaper, hanterar hur de olika respondenterna ser på individuella egenskaper som de anser är viktiga inom yrket och de egenskaper de anser sig inneha. Tabell 4.5.2 visar att respondenternas syn på vilka personliga egenskaper som krävs i deras yrke är bland annat att vara professionell. Tre av fyra var ense om att det är viktigt att agera professionellt gentemot sina kunder och företag. Två exempel på detta är enligt följande, “[...] kunder kommer och kunder går, och därför skall man ha en professionell attityd när en kund väljer att lämna [...]” 1(M35) och “Man skall alltså vara professionellt lyhörd, men man skall aldrig gå utanför gränsen. Aldrig gå ifrån etik och moral och lagar och förordningar.” 4(K62). Tabell 4.5.2 visar på ytterligare två respondenter som anser att det är viktigt att hålla sig inom reglerna och lagarna som finns. Ett exempel på detta är, “[...] jag får ju svara för lagarna och reglerna och jag vill inte ha något jag inte känner att jag kan stå för.” 2(K42). En respondent lägger stor vikt vid att inneha empati, “Jag tror att empati är viktigt i allt vad vi gör. Oavsett om det är på jobbet, idrotten eller hemma.” 3(M66).

Den andra kolumnen i tabell 4.5.2 representerar hantering av etik genom yrkesprocesser. Respondenterna förmedlar processerna som ett hjälpsamt verktyg, där de får en ram inom vilken de får lov att arbeta.

[...] oavsett som redovisare och revisor så är du ju skyldig att förstå hela rutinen och dels vilka nyckeltal, vad som är rimligt och så vidare. Vilka kontroller kan man stämma av mot o.s.v.

3(M66)

Stor vikt läggs på vilka rutiner som finns och dess utförande, vilket ses i följande citat, “Vi har väldigt strikta regler och vi har väldigt bra koll liksom.” 4(K62). Rutinerna som uttrycks grundas i såväl lagar och förordningar som historiska förhållningssätt i branschen.

Av intervjuerna uppfattar vi det sjunde elementet, situationsanpassning, som ett av de viktigaste i arbetet som redovisare och revisor gör. De intervjuade uttrycker gång på gång hur viktigt det är att de anpassar sitt arbetssätt efter den situation och företag de besöker. “Jag kan inte prata med ett verkstadsföretag på ett direktörsspråk, likaså jag kan inte prata ett verksamhetsspråk med ett tjänstemannaföretag.” 1(M35). Citat är ett exempel på hur redovisare och revisorer hanterar kunder. Att anpassa språket och jargongen anser respondenterna är viktigt för att skapa förtroende hos sina uppdragsgivare. Respondenterna uttrycker även detta som en stor del i hur de på bästa sätt hanterar etik. Allt som funkar för en kund, kommer inte att fungera för en annan kund. “Uppgiften är att känna av hur mycket olika grejer man kan göra och man kan framställa det på olika sätt [...]” 2(K42).

4.5.3 Motivation

Tabell 4.5.3. Motivation.

Respondent	8. Personliga erfarenheter	9. Egennyttan	10. Externa påtryckningar	11. Interna påtryckningar
1(M35)	“Jag tror att sinnesstämning,	“[...] är du ägare så kanske du släpper på det litegrann.”		“[...] är man enbart anställd så håller

	vilket läge du har för dagen... alltså rent privat egentligen. och sedan vilken integritet du som person har.”	“[...] det här är jag förtjänt av, det här kan företaget betala för.” “det är klart det finns saker som man gör som kanske inte är helt regelriktigt, för att få det.. för att få igenom sin verksamhet.”		man på etiken [...]” “[...] då skyddar jag ju hellre mig själv och håller utanför kunden om det begås några riktiga konstigheter då är det ju oss som byrå som mitt intresse ligger i.”
2(K42)	“Så därför att det väldigt viktigt för mig med etik och så. Jag vill inte hamma hos ett företag som inte har samma synsätt som jag har [...]”	“Det blir en grej, att man skattar så lite som möjligt och att i ett mindre företag har de lite mindre anställda och ägare så kanske försöker se.. det är en så typiskt tråkig uppfattning som samhället har av företag så det är tråkigt att säga det, men det förekommer att man då tycker det är smidigt att man lägger in lite privata kostnader.” “Ligger man ganska långt ifrån sin budget och man vet ungefär vilken gräns man har, för en VD blir ju faktiskt avsatt om han gör för dåligt jobb. Så han har ganska starka incitament att försöka få till det om han tror att, nästa år kommer bli så himla bra [...]”	“[...] vi jobbar ju med hållbarhet här. Det har ju lite med miljö att göra. Vi vill inte ha papper överhuvudtaget.”	“[...] på ett företag kan man också få påtryckningar att det finns ett intresse av att visa vissa resultat från en VD eller något liknande [...]” “Fast jag tror det är vanligare än man tror, Att det tänjs lite här och där, alltså att det är påtryckningar ovanifrån att det skall tänjas [...]”
3(M66)	“Vad har du för ledstjärna, vad har du för personer som du ser upp till. Hur dom gör, så gör du ofta [...]” “Du blir påverkad av de bredvid [...]”	“Det är lätt för dom att glömma men det har väldiga synpunkter på andra som kanske skattefuskar, men de själva har sin del. De utnyttjar systemet på olika sätt. Det är samma sak där, det är skattefusk det med [...]” “Som ny VD vill du kanske vara lite tuffare för dig själv, men tillslut kan det visa sig att du har gått lite hårt fram [...]”	“När jag läser årsredovisningen så skall jag veta vad som har hänt, så mycket det går [...]”	“Ledarskapet är ju otroligt viktigt, både i familjen och på arbetsplatsen. Att ledaren går i fronten, det här är våran ledstjärna, vår moral och så här gör vi.”
4(K62)	“[...] en uppväxt där man får reda på att man ljuger inte och man är ärlig och man står upp för varandra och man är lojal, det är viktigt såklart.” “[...] det är inte alltid man kan läsa sig till allting i böckerna. Man får det genom erfarenheter också.”	“[...] jag tog med mig frugan till spanien på konferensen men tar det på företaget [...]”	“[...] vi får inte ta emot några mutor från våra inköpare [...]” “[...] sedan vill man inte bli uthängd för att man kopplas till barnarbete och dåliga kläder och liknande.” “Att det blir ju tryck utifrån då som vill att det ska vara så bra som möjligt då.”	“Detta kan vara svårt när ens VD tittar på en rakt i ögonen och säger du, jag tar detta på företagets kostnad. Då är det jättesvårt.” “[...] man bli pressad och påverkade av som vi pratade om innan då om VD, om styrelse [...]”

Tabell 4.5.3 handlar om motivation. Tabellen hjälper oss att undersöka faktorer som kan motivera redovisare/revisorer att fatta de beslut de gör. Motivation har delats in i fyra element. Personliga erfarenheter, t.ex. kultur, uppväxt. Egennyttja, beslut baseras på egen vinning.

Externa påtryckningar, beslut baseras på intressenter. Interna påtryckningar, beslut baseras på företaget.

Den första kolumnen i tabell 4.5.3 handlar om element 8, personliga erfarenheter. Personliga erfarenheter handlar t.ex. om hur uppväxt, tidigare jobb m.m. har påverkat respondenterna och hur de tror att det påverkar andra. Tabell 4.5.3 visar att respondenternas syn på personliga erfarenheter är en viktig del i vilka beslut de tar. "Vad har du för ledstjärna, vad har du för personer som du ser upp till. Hur dom gör, så gör du ofta." 3(M66). "[...] en uppväxt där man får reda på att man ljuger inte och man är ärlig och man står upp för varandra och man är lojal, det är viktigt såklart." 4(K62). Utifrån detta citat utläser vi att uppväxten är en stor spelplan i hur dina värderingar utvecklas.

Många av de beslut som fattas, fattas för egen vinning. Att välja sig själv över någon annan i en pressad situation beskrivs av respondenterna som en naturlig handling. Respondenterna är medvetna om att de själva kan befinna sig i situationer där de kan fatta beslut utifrån vad som gynnar dem. Något som beskrivs i intervjuerna är hur chefer fattar beslut. Respondenterna beskriver att en chef kan motiveras till att fatta beslut endast efter den nytta beslutet tillför företaget. "[...] det är klart det finns saker som man gör som kanske inte är helt regelriktigt, för att få det. För att få igenom sin verksamhet." 1(M35). Att spendera delar av bolagets pengar på privata ärenden eller aktiviteter är inte något som är ovanligt i branschen sägs det enligt respondenterna.

Element tio, externa påtryckningar, hanterar hur intressenters synpunkter påverkar respondenterna och de företag de arbetar för. "[...] vi jobbar ju med hållbarhet här. Det har ju lite med miljö att göra. Vi vill inte ha papper överhuvudtaget." 2(K42). Av citatet kan vi utläsa att omgivningen påverkar företagen i rätt riktning när det kommer till samhällsfrågor, i detta fall miljöfrågor. Företag anpassar sig även efter andra åsikter som samhället anser är fel. "[...] sedan vill man inte bli uthängd för att man kopplas till barnarbete och dåliga kläder och liknande." 4(K62). Utifrån citatet utläser vi att respondenten är medveten om de konsekvenser som uppkommer om företaget bortser från de externa påtryckningarna. Utifrån respondenternas svar utläser vi även att externa påtryckningar är viktiga för att företag ska förändras, utvecklas och att det fortlever.

Det sista elementet som analyseras i detta kapitel är de interna påtryckningarna. I kolumnen finner vi uttryck som menar på starka interna influenser som påverkar redovisare/revisor i deras beslutsfattande. Den interna faktorn som påverkar yrkesaktiva mest är de beslut som personer med högre position tar. Intervjuerna ger oss färgrika historier om chefer eller styrelsemedlemmar som vill manipulera siffror till företagets bästa eller lägga en personlig kostnad på företaget. "Detta kan vara svårt när ens VD tittar på en rakt i ögonen och säger.. "[...] du, jag tar detta på företagets kostnad. Då är det jättesvårt." 2(K42). Genom intervjuerna finner vi att interna påtryckningar inte alls är något ovanligt. Någon gång i varje intervju nämns detta som ett av branschens yttersta problem. Detta handlingssätt av personer i högre positioner beskrivs som en stark bidragande faktor till varför folk gör de beslut de gör. Även detta kan leda till att oetiska beslut fattas genom press från chef eller dylikt, beskrivs ledarrollen även som något som kan främja utvecklandet av etiskt agerande på en arbetsplats.

Ledarskapet är ju otroligt viktigt, både i familjen och på arbetsplatsen.
Att ledaren går i fronten, det här är vår ledstjärna, vår moral och så
här gör vi.

3(M66)

I en av intervjuerna läggs det stor vikt på hur en bra ledare fungerar som en ledstjärna för företagets arbetare. En stark och god etik bygger på en stark etisk ledare nämns det i en intervju. Detta är en sak som resterande intervjuade har bortsett från, då det huvudsakliga fokuset ligger på den negativa effekten ledare kan ha genom påtryckningar och krav på sina anställda.

4.5.4 Sammanfattning av semistrukturerade interjuver

- Även om det finns en medvetenhet om vad som är rätt eller fel, är det ofta bristen på kunskap eller intresse av etik, som påverkar individer att ta beslut som strider mot etiska regler, framkommer det i intervjuerna.
- Respondenterna förmedlar en bild av att arbeta som en kameleont då de får byta skepnad och person i takt med bytet av kunder.
- Respondenten värderar samma personliga egenskaper både i yrkesrollen men även för en individ utanför sin yrkesroll. Uppväxten är en stor spelpjäs i hur dina värderingar utvecklas.
- Att välja sig själv över någon annan i en pressad situation beskrivs av respondenterna som en naturlig handling. Respondenterna är medvetna om att de själva kan befinna sig i situationer där de kan fatta beslut utifrån vad som gynnar dem.
- Den interna faktorn som påverkar yrkesaktiva mest är de beslut som personer med högre position tar. Intervjuerna ger oss färgstarka historier om chefer eller styrelsemedlemmar som vill manipulera siffror till företagets bästa eller lägga en personlig kostnad på företaget.
- Enligt respondenterna bygger en stark och god etik på en stark etisk ledare.

5 Diskussion och slutsatser

Syftet med studien är att undersöka hur redovisare och revisorer ser på redovisningsetik och om de använder ett etiskt förhållningssätt och handlingssätt i sitt dagliga arbete. Vidare undersöker studien medias framställning av redovisningsrelaterade företagsskandaler, dess effekter och hur media påverkar involverade parter. I detta kapitel besvaras studiens alla frågeställningar och en återkoppling till studiens tidigare forskning, problemdiskussion, syfte och referensram sker. Kapitlet är uppdelat i tre delar. Diskussion kring studiens tre frågeställningar presenteras först. Den andra delen inleds med en presentation av studiens slutsatser. Den tredje delen och kapitlet presenterar författarnas förslag på vidare forskning. Alla slutsatser i detta kapitel är framtagna genom vår studie. Viktigt att bemärka är att dessa enbart är generaliserade utifrån vårt urval och speglar därför inte hela populationen.

5.1 Diskussion

5.1.1 Hur kan media bidra till samhällets uppfattning av ett företag, bransch eller en individ som är inblandad i en företagsskandal?

Media redovisar och uppdagar skandaler som annars hade förbisetts eller sopats under mattan. De spelar en viktig roll i framställningen av företagsskandaler eftersom de är en av samhällets största informationsgivare (Fisher & Bela 2010). Trots detta har vi i studien även lagt märke till att media kan bidra med negativ information till samhället. En av de negativa indikatorerna som vi kan utläsa är att media fokuserar på att skuldbelägga skandalernas upphovsmän och därigenom driver bort uppmärksamheten från eventuella brott. De uppmärksammar inte alltid vad händelsen berör och vilka samhällsrelaterade frågor som då också blir berörda.

I företagsskandalerna som presenteras tidigare i studien ser vi en bild av hur media antar olika vinklar och rapporterar händelser på olika sätt. Detta överensstämmer med forskningen som presenteras i studiens problemdiskussion, som beskriver hur viktig information enkelt förvanskas av media och endast delar av det hela beskrivs (Fisher & Bela 2010; Palavicini 2011). Det är media som själva bestämmer vad som ska rapporteras och vilken vinkel de tar. Som studiens forskningsöversikt påpekar bygger en individs uppfattning om etik, den egenupprättade etiken, på en rad individuella faktorer (De Geer & Trollestad 2009). En artikel blir vad vi i studien väljer att kalla, en "egenupprättad verklighet", där artikelförfattaren kan välja den vinkel denne finner mest lämplig. Om studiens artiklar analyseras enskilt kan uppfattningen om händelsen kraftigt skiljas åt. Detta då artikelförfattaren delger sin "verklighet". Uppfattningen om vem som är den "rätta" upphovsmannen till en skandal kommer att variera i samhället p.g.a. den delade framställningen av artiklarna. Den delade uppfattningen leder till att organisationens och samhällets värderingar inte går parallellt med varandra och kan då skada en organisations legitimitet (Fernando & Lawrence 2014; Deegan & Unerman 2011). Artiklarnas olikheter gällande vilken information som förmedlas, visar att det är viktigt att agera källkritiskt i förhållande till den information som de förmedlar. Media fungerar som en länk mellan företagen och samhällets uppfattning av dessa. Trots att olika medier bör påverka samhället som en grupp, alltså likadant, är detta inte fallet. De unika förutsättningarna hos samhällets individer, deras personlighetsdrag, väcker olika tankar, uppfattningar och känslor beroende på hur de själva uppfattar medias framställning av händelserna (TormoCarbó, Seguí-Mas & Oltra 2018; Chelariu 2015). Om uppfattningen av händelsen skiljer sig åt, skiljer sig även uppfattningen om företagen, branschen eller individerna åt.

Enligt Inkomstskattelagen (SFS 1999:1229) ska alla företag betala statlig inkomstskatt på alla sina inkomster. Samhället utgår från att alla företag, redovisare och revisorer ska arbeta för deras bästa. Externa krav sätter en stor press på det etiska och moraliska handlandet hos företagen och individerna (Ardelean 2013). I kapitlet 4.4 framkommer det att det har blivit mer en norm än ett undantag att inte skatta på alla intäkter inom taxibranschen. Skatten som betalas i Sverige går bland annat till att finansiera viktiga samhällsfunktioner som t.ex. skola och sjukvård. Att ett företag inte betalar statlig inkomstskatt påverkar hela det svenska samhället, vilket kan kopplas till både de implicita förväntningar och de explicita förväntningarna som samhället har på företaget. De implicita förväntningarna handlar om de förväntningar som samhället har på organisationen och de explicita förväntningarna handlar om att organisationerna ska följa lagar och förordningar (Deegan & Unerman 2011). Detta kan även kopplas till mimetisk isomorfism som innebär att företag kopierar varandra inom samma bransch (Deegan & Unerman 2011).

Vår uppfattning är att om media fortsätter att dra alla företag i taxibranschen över en kam, tror vi att det inte sker någon förändring i samhällets syn på branschen. Enligt Fisher och Bela (2010) påverkar generaliseringen av en bransch hur samhället ser på varje enskilt företag som verkar i branschen. I Uber-skandalen som presenteras i kapitel 4.4 utläser vi att media kopplar ett företags agerande till hela branschens agerande och att media även kopplar branschens rykte till Ubers agerande. Vi kan även utläsa att media bland annat lägger en stor vikt på att skuldbelägga branschen för hur Uber har agerat. Ett resultat som har framkommit genom studien är att media påverkar samhällets syn på branschen och hur företagen inom branschen agerar. Vi kan även utläsa i kapitel 4.4 att medias framställning av branschen påverkar samhällets bild av företaget och de personer som är verksamma inom företaget. Företag som verkar i branschen men följer de implicita och explicita förväntningarna även de blir påverkade av företagsskandaler som uppkommer i branschen. Att media beskyller taxibranschen gör att de inte endast förmedlar information om skandalen utan att de även skapar en bild av hela taxibranschen. Vilket kan liknas med det Smeesters och Mandel (2006) har kommit fram till. De beskriver media inte bara som en informationsgivare utan även som en formgivare.

5.1.2 Vad ligger till grund för individens etiska beslutsfattande inom redovisnings- och revisionsyrket?

Den allmänna kunskapen om begreppet redovisningsetik har en stor utsträckning hos respondenterna, men vi ser en viss saknad av den djupare förståelsen av begreppet. Studien visar en genomgående trend hos de praktiserande redovisarna och revisorerna, de förmedlar endast deras medvetenhet och sakkunnighet inom ämnet. IESBA är det ramverk som branschen använder för att finna deras goda etiska grund (Flory et al. 1992; Chelariu 2015). Ramverket är just vad det låter, en beskrivning av hur en etisk person bör agera, tänka och vara inom dessa yrken. Om ramverket följs bidrar det till att kunskapen om etiken inom yrket ökar (Allen 2018). Studien beskriver inte lika frekvent vilken betydelse och påverkan etik har på redovisning. Ett resultat som studien ger är att kunskap om ämnet finns, men fördjupningen saknas. Den komplexa strukturen av etik komprimeras till de lagar och förordningar som IESBA ställer upp och dessa måste följas, utan någon vidare fundering över vad de egentligen säger. Problemet likställer vi med formaliseringsproblemet, där de etiska åtagandena kan komma att bli enbart formella riktlinjer och rutiner som är formade efter organisationsledarnas förväntningar och vilja (De Geer & Trollestad 2009). Även då detta till synes är den huvudsakliga trenden i de intervjuer som genomförts i studien, finns det undantag. Intervjuerna visar stundtals en bredare uppfattning av ämnet än vad som uttrycks i IESBA:s etikkod eller andra regelverk. Respondenterna talar om etik på ett varmt och respektfullt sätt, där viljan att göra rätt är i fokus.

I dessa fall används hela den skandinaviska beslutsfattningsprocessen. Processen tar upp två huvudsakliga delar som sammankopplar beslutsfattning, “att välja rätt sak att göra”, med handling, “att få det gjort” (Eriksson-Zetterquist 2009). Ofta verkar “att välja rätt sak att göra”, alltså grunden till beslutsfattningsprocessen, ersättas med det som står i IESBA:s eller FAR:s ramverk utan eftertanke. Men i dessa undantag som studien visar på likställer vi viljan att göra rätt med processens grundsten, “att välja rätt sak att göra”.

Den egenupprättade etiken skiljer sig åt hos varje människa eftersom det finns olika faktorer som påverkar synen på vad som är etiskt och inte. Faktorer som påverkar den egenupprättade etiken är språk, uppväxt, utbildning m.m. (De Geer & Trollestad 2009). Studien visar att personliga egenskaper påverkar hur respondenterna förhåller sig till olika situationer och problem som uppkommer. Chelariu (2015), Flory et al. (1992) diskuterar om den egenupprättade etiken påverkar redovisare och revisorer i deras beslutsfattande. Vår studie visar att respondenterna anser att den egenupprättade etiken påverkar redovisare och revisorer i deras arbete. Enligt respondenterna finns det många olika anledningar som påverkar om besluten som fattas blir etiska eller inte. Ett resultat som framkommit i studien är att uppväxten är en stor bidragande faktor till hur individer ser på etik. Vilket kan kopplas till att etiska beslut och erfarenheter inte bara påverkas av yrkesrollen. Erfarenheter skapas genom hela livet och påverkar hur individer agerar i olika situationer (TormoCarbó, Seguí-Mas & Oltra 2018; Chelariu 2015). I studien framkommer det att de yrkesaktiva vill ta beslut som är motiverade av välvilja. Dock visar studien att etiska beslut påverkas av mycket mer än bara personliga erfarenheter och viljan hos en individ. Studien visar på att det är viktigt att anpassa sig efter olika uppdragsgivare. Utifrån varje unik situation berättar respondenterna att de tar med sig en unik arbetserfarenhet och därigenom också nya tankar.

Det finns även regler som reglerar ett etiskt beteende och förhållningssätt. För att motverka att redovisare och revisorer handlar på eget bevåg bör företagen minska antalet individer som har oetiska grunder på sitt företag (Chelariu 2015). Tilliten till redovisnings- och revisionsyrket påverkas av den egenupprättade etiken (Ardelean 2013). Vilket vi anser även leder till en minskad tillit hos individerna som arbetar inom yrket. Studien visar också att respondenterna anser att det är viktigt med dikterade processer i arbetet med redovisning. Processerna anses vara viktiga för att upprätthålla de etiska aspekterna i yrket och på företagen enligt respondenterna. Vidare visar vår studie på att hierarki har en stor påverkan på beslutsfattning för redovisare och revisorer. För en anställd är det inte enkelt att säga emot ett beslut som fattas av en person i maktposition.

5.1.3 Vilka konsekvenser kan ett oetiskt agerande av redovisare och revisorer få för dem om det leder till en företagsskandal?

Samhällets förtroende för företaget och ägarna påverkas av medias framställning av dem i artiklarna. Företagsskandaler som är sammanfogade med omoralisk rapportering påverkar tilliten till redovisnings- och revisionsyrket eftersom samhället kräver att de arbetar utifrån deras bästa (Ardelean 2013). Detta är en effekt av att företagen inte lever upp till samhällets implicita förväntningar och därigenom kan organisationerna förlora sitt “lov att verka” (Fernando & Lawrence 2014). Medias val av vilken information de vill förmedla och hur de förmedlar den påverkar hur samhället sedan uppfattar ett företag eller en organisation (Fisher & Bela 2010). Samhällets uppfattning av dessa påverkar sedan i högsta grad företagen, eftersom det är de som ser till att företagen kan agera på marknaden. Respondenten är medvetna om att konsekvenser uppstår om ett företag bortser från externa påtryckningarna. Utifrån respondenternas svar utläser vi att externa påtryckningar är grundläggande för att företag ska

förändras, utvecklas och fortleva på en stark marknad. Respondenterna uttrycker vikten av en organisations strävan mot delade värderingar med samhället, likt det beskrivet av Zadek & Hummels (1998). Omgivningen påverkar företag i rätt riktning när det kommer till samhällsfrågor, i studiens fall mestadels miljöfrågor. För att nå upp till den delade värderingen måste även företagen i stor utsträckning anpassa sig efter andra åsikter som samhället anser är felaktiga (Fernando & Lawrence 2014; Deegan & Unerman 2011).

I kapitel 4.3 blir revisionsfirman PWC svartmålad av media. I artiklarna anses de vetat om användandet av privatjeten, men att de inte har gjort något åt det (Isacson & Cervenka 2015; Dahlberg 2015; Cervenka 2015). Om revisorer, redovisare eller rådgivare förknippas med företag eller är delaktiga i oetiskt handlande i företag bryter de mot delar av den yrkesetiska etikkoden IESBA (2016). Som revisionsfirma ska dess anställda upprätthålla de yrkesetiska riktlinjerna som finns i IESBA (2016). Om en revisionsfirma agerar partiskt kan de bryta mot integritetsprincipen enligt IESBA (2016). Att vara kopplad till en företagsskandal påverkar samhällets tillit till ett företag negativt. I kapitel 4.3 beskrivs även hur ett flertal näringstoppar och anställda i SCA granskats p.g.a. utnyttjandet av SCA:s privatplan (Isacson & Cervenka 2015; Dahlberg 2015; Cervenka 2015). SCA-härvan kan kopplas till det positiva perspektivet inom intressentteorin, eftersom intressenter inte behandlas lika (Fernando & Lawrence 2014). SCA riktar in sig på de intressenter som ger tillbaka mest och bortser från resterande. I detta fall gynnar det endast de anställda och näringslivstoppar men inte deras aktieägare. Uppdagandet av denna skandal har lett till att näringstoppar har avgått från sin position. Media förmedlar delvis att SCA inte följer de lagar och regler som finns i Sverige (Isacson & Cervenka 2015; Dahlberg 2015; Cervenka 2015), vilket motsäger de explicita förväntningar som finns på organisationer (Deegan & Unerman 2011).

5.2 Slutsatser

Media spelar en viktig roll i samhället, både som informationsgivare och som studien förklarar, formgivare, ökar medial påverkan på företagen ytterligare. Utifrån kapitel 5.1.1 drar vi slutsatsen att media påverkar samhällets syn på företaget, branschen och individen som är verksam i en företagsskandal. Oberoende av vilken bild som media målar upp, står personerna som porträtteras försvarslösa till samhällets uppfattning om dem. Detta ser vi som en direkt effekt av medias relation till både samhället och företagen, då media spelar rollen av mellanhand mellan dessa. Ett beslut att svartmåla en inblandad part påverkar denne på flertalet sätt, hur denne uppfattas i framtiden, i privatlivet och i vissa fall leder det till att en karriär ödeläggs. Slutsatsen som vi drar ovan återspeglas i det Palavicini (2011) har konstaterat i sin forskning om media som ett maktverktyg. Vidare ser vi även hur branscher i sin helhet blir påverkade av hur media framställer "skandalföretag" i sina artiklar. Utifrån detta ser vi en svårighet för en bransch att bli av med ett oönskat beteenden när beteendet har normaliserats av såväl samhället som media. Vi anser att media enkelt kan förstärka företagets oönskade beteenden eftersom de väljer vilken information som ska delges till samhället. För att skapa en mer heltäckande bild av en skandal bör läsaren gå in och läsa flera artiklar med olika källor för att skapa sig en helhetsbild. Artiklar bör även vägas mot varandra av läsaren för att skapa sig en tydligare bild av händelseförloppet. Denna slutsats grundar vi på problemet där media endast förmedlar sin vinkel av hela händelsen. Att läsa fler artiklar om samma skandal anser vi skapar en bredare bild av händelseförloppet.

Lika som i alla beslut påverkar personliga egenskaper och erfarenheter redovisare och revisorer i deras beslutsfattning. Beslutsfattandet inom yrket skiljer sig inte i stora drag från de beslut som fattas i det vardagliga livet. Något som dock markerar en stor skillnad är det faktum att de

beslut som fattas här, måste accepteras av en större grupp. En slutsats som vi drar är att etiska beslut är svåra att fatta, eftersom de ska följa lagar och förordningar samtidigt som de ska vara anpassade till individens, samhällets och företagets bästa. Med denna slutsats drar vi en parallell till forskning presenterad av De Geer och Trollestad (2009) som tar upp problematiken med implementering av etiska regler i organisationer. Problemen som de diskuterar grundas i en samverkan mellan kunskap, relevans, formalisering och normativitet. Likt som ovan nämnd slutsats uppstår en svårighet med etiken då flertalet element ska samverka. Därifrån ser vi en stor tillit till branschens etiska ramverk, IESBA:s etikkod. Vi anser att IESBA bidrar till att de beslut som fattas av redovisare och revisorer liknar varandra eftersom de måste hålla sig inom samma ramar. Om förståelsen slutar vid ramarna för lagarna och förordningarna, anser vi att arbetet med redovisningsetikens utveckling stagnerar. För att utveckling ska ske krävs det en vidare reflektion. Utan detta stannar branschen kvar i dess historiska syn på vad etik kan medföra till yrket.

Genom studiens medieanalys, urskiljer vi ett mönster i de granskade artiklarna. Mönstret vi ser i skandalerna och artiklarna, är att media lägger stor vikt på vem som kan anklagas för att vara upphovsman till skandalen. Vi tror att en underliggande orsak till att media lägger fokus på att beskylla upphovsmän, är för att de vill skuldbelägga någon. Skuldbeläggningen uppfattar vi som ett försök att personifiera skandalens individer och därigenom göra personen mer relaterbar för läsarna. De vill med sina artiklar locka läsaren med korta spännande berättelser om brottslingar som spelar fult spel på marknaden. Media målar upp den bild de anser är rätt, allmänheten läser sedan om bilden som media har målat upp. Vid uppdagandet av en skandal blir som sagt ofta någon individ kraftigt utpekad av media. Ofta är fallet att denna individ är högt uppsatt person i de inblandade företaget. När ljuset faller på personen i fråga, riktas även ljuset mot företaget, vilket leder till att samhällets uppfattning om företaget blir direkt påverkat. Effekterna av en sådan situation är ofta att denne högt uppsatta person får sluta. Detta ser vi som en säkring som organisationer gör för sig själva. De vill inte ställa sig emot samhället och dess förväntningar, om detta var fallet skulle de kunna förlora "lov att verka" på den marknad de verkar. Vidare komplikationer av detta relateras till svårigheten för personen att få nya jobb eftersom inblandningen i skandalen sätter långvariga individuella verkningar på individens rykten.

5.3 Förslag på vidare forskning

För att få en bredare undersökning av hur media påverkar samhällets syn i företagsskandaler, bör vidare forskning av företagsskandaler utföras genom att undersöka fler skandaler i flera olika dagstidningar. Exempelvis en jämförelse mellan hur en person ser på ett företag innan en skandal och efter att de har läst om skandalen. Detta anser vi bör utföras för att skapa en bredare bild av medias påverkan. Detta eftersom studien endast skrapar på ytan när det kommer till företagsskandaler och hur medias framställning påverkar samhällets syn på de inblandade.

Ytterligare ett förslag på vidare forskning är att genomföra en studie av samma utformning med ett större antal praktiserande redovisare och revisorer. Detta för att få en större bredd och därigenom också jobba mot mer populationsgeneraliserade slutsatser.

6 Källförteckning

Aftonbladet (2002). Skandalen kring Enron växer, 15 januari.

Allen, C. (2018). A new take on ethics and independence. *Journal of Accountancy*, 226(6), ss. 44-51.

Antonsson, J. (2019). Uber undviker frågor om moms. *TransportArbetaren*, 31 januari.
www.transportarbetaren.se/uber-undviker-fragor-om-moms/

Ardelean, A. (2013). Auditors' Ethics and their Impact on Public Trust. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 92(C), ss. 55-60. doi: 10.1016/j.sbspro.2013.08.637.

Barrainkua, I. & Espinosa-Pike, M. (2015). Cultural and Socio-Economic Restrictions for the Adoption of the IESBA Code of Ethics for Professional Accountants in the European Countries. *European Research Studies*, 18(1), ss. 3-23.

Blandisi, I., Clow, K. & Ricciardelli, R., 2015. Public Perceptions of the Stigmatization of Wrongly Convicted Individuals: Findings from Semi-Structured Interviews. *The Qualitative Report*, 20(11), ss. 1881–1904.

Bryman, A. & Bell, E. (2017). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. 3 uppl., Stockholm: Liber AB.

Cervenka, A. (2015). SCA-härvan granskas av åklagare. *Svenska Dagbladet*, 17 januari.

Chelariu, A. (2015). PSYCHOLOGICAL PROFILE OF THE ACCOUNTANT FRAUDSTER. *Annals of the University of Oradea: Economic Science*, 25(1), ss. 927-933.

Dahlberg, J. (2015). Turerna som avgör styret i maktsfären. *SvD Näringsliv*, 23 mars.

Dagens Industri (2002). Skandalen växer kring det kollapsade Enron, 11 januari.

Deegan, C. (2014). *Financial accounting theory*. 4 uppl., North Ryde: McGraw-Hill Education.

Deegan, C. & Unerman, J. (2011). *Financial accounting theory*. 2 uppl., Maidenhead: McGraw-Hill Education.

De Geer, H. & Trollestad, C. (2009). *Etik i arbetsliv och affärer*. Stockholm: SNS Förlag, s. 8.

De Geer, H. & Trollestad, C. (2009). *Etik i arbetsliv och affärer*. Stockholm: SNS Förlag, s. 71.

De Geer, H. & Trollestad, C. (2009). *Etik i arbetsliv och affärer*. Stockholm: SNS förlag.

- Denscombe, M. (2016). *Forskningshandboken : för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. 3. uppl., Lund: Studentlitteratur.
- Ekonomi 24* (2002). Enrons chefer sålde aktier för 11 miljarder, 14 januari.
- Ekot* (2002). Arthur Anderson dömda, 16 oktober.
- Eriksson-Zetterquist, U. (2009). *Institutionell teori - idéer, moden, förändring*. Malmö: Liber AB.
- FAR (u.å.). *Etiska regler - god yrkessed*. <https://www.far.se/medlemskategorier/etiska-regler--god-yrkessed/> [2019-01-24]
- Fernando, S. & Lawrence, S. (2014). A THEORETICAL FRAMEWORK FOR CSR PRACTICES: INTEGRATING LEGITIMACY THEORY, STAKEHOLDER THEORY AND INSTITUTIONAL THEORY. *The Journal of Theoretical Accounting Research*, 10(1), ss.149–178.
- Fisher, J. & Bela, M. (2010). Tony Blair's Lecture on Public Life and the Media: Functional Applications for Business and Research. *Competition Forum*, 8(2), ss. 315–321.
- Flory, S., Phillips, T., Reidenbach, R. & Robin, D. (1992). A MULTIDIMENSIONAL-ANALYSIS OF SELECTED ETHICAL ISSUES IN ACCOUNTING. *Accounting Review*, 67(2), ss. 284-302.
- Freeman, E. R. (2010). *Strategic Management: A Stakeholder Approach*. New York: Cambridge University Press.
- Green, A. (2019). Uber anklagas för skattefusk. *Arbetaren*, 11 januari. <https://www.arbetaren.se/2019/01/11/uber-anklagas-for-skattefusk/>
- Guthrie, J., Petty, R., Yongvanich, K. & Ricceri, F. (2004). Using content analysis as a research method to inquire into intellectual capital reporting. *Journal of Intellectual Capital*, 5(2), pp. 282-293.
- Göteborgs Posten* (1997). Misstänkta i Trustorhärvan kvar i häktet, 25 november.
- Hansson, W. (1997). Dokument TRUSTOR-SKANDALEN - De är typiska ekobrottslingar. *Aftonbladet*, 25 november.
- Hoffman, L. H. (2013.) When the World Outside Gets Inside Your Head: The Effects of Media Context on Perceptions of Public Opinion. *Communication Research*. 40 (4), ss. 463–485.
- International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA) (2016). *IESBAs Etikkod*. Tillgänglig: FAR Online.
- Isacson, T. & Cervenka, A. (2015). Åklagaren har inlett förundersökning i SCA-härvan. *SvD Näringsliv*, 30 januari.

Jacobsen, D.I. (2002). *Vad, hur och varför? Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*. Lund: Studentlitteratur.

Justitiedepartementet. (1995). *Samlade åtgärder mot den ekonomiska brottsligheten*. Stockholm: Regeringskansliet. <https://data.riksdagen.se/fil/E3A205BC-7F89-48A2-B6EA-17E9C8E1C49D>

Key, S. & Popkin, S. (1998). Integrating ethics into the strategic management process: Doing well by doing good. *Management Decision*, 36(5), ss. 331-338. doi: 10.1108/00251749810220531pin

Luthander, P. (1997). Trustorhärvan: Uppgifter om kassan dröjer. Efter krav från de mindre aktieägarna utfärdade Stockholms tingsrätt i går en stämning mot bolaget. *Dagens Nyheter*, 25 november.

Manasakis, C. (2018). Business ethics and corporate social responsibility. *Managerial and Decision Economics*, 39(4), ss. 486-497. doi: 10.1002/mde.292 1

Nilsson, M. (2019). Taxiförbundet: ”Ubers bilar fuskar med redovisning”. *Arbetet*, 8 januari. <https://arbetet.se/2019/01/08/taxiforbundet-ubers-bilar-fuskar-med-redovisning/>

Nilsson, P. & Törning, E. (2015). *Bokföringslagen: en kommentar*. 2. uppl., Stockholm: Norstedts Juridik AB

Olsson, S. (2012). *Redovisningsrätt : en introduktion*. 1. uppl., Stockholm: Norstedts juridik.

Palavicini, G. (2011). Mass Media's Influence on the Transformation of the Mexican Political Regime. *Latin American Policy*, 2(2), ss. 234–246

Patel, R. & Davidson, B. (2011). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. 4. uppl., Lund: Studentlitteratur.

Persson, T. (2019). Svenska Taxiförbundet anklagar Uber för skattefusk. *Aktuell Hållbarhet*, 8 januari. <https://www.aktuellhallbarhet.se/svenska-taxiforbundet-anklagat-uber-for-skattefusk/>

PriceWaterhouseCoopers. (2012). *Årsredovisningslagen : en guide till god redovisningssed*. 3. uppl., Lund: Stockholm: Studentlitteratur.

Rienecker, L. & Stray Jörgensen, P. (2017). *Att skriva en bra uppsats*. 4. uppl., Stockholm: Liber AB.

Schildkraut, J. Elsass, H.J. & Meredith, K. (2018). Mass shootings and the media: why all events are not created equal. *Journal of Crime and Justice*, 41(3), ss.223–243. DOI: 10.1080/0735648X.2017.1284689

SFS 1999:1078. Bokföringslagen. Stockholm: Justitiedepartementet L1.

SFS 1962:700. Brottsbalken. Stockholm: Justitiedepartementet L5.

SFS 1999:1229. Inkomstskattelagen. Stockholm: Finansdepartementet S1.

SFS 1971:69. Skattebrottslagen. Stockholm: Finansdepartementet S3.

SFS 1995:1554. Årsredovisningslag. Stockholm: Justitiedepartementet L1.

Sillanpaa, M. (1998). The Body Shop values report - Towards integrated stakeholder auditing. *Journal of Business Ethics*, 17(13), ss. 1443-1456.

Skatteverket (2018). *God redovisningssed*.

<https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/edition/2017.2/3201.html> [2019-02-05]

Smeesters, D. & Mandel, N. (2006). Positive and Negative Media Image Effects on the Self. *Journal of Consumer Research*. 32 (4), ss. 576–582. doi: 10.1086/500489

Srfkonsult. (u.å.). Redovisningskonsult eller Revisor.

<https://www.srfkonsult.se/redovisning/for-foretag/revisor-eller-redovisningskonsult/> [2019-01-30].

Srfkonsult. (u.å.). Varför vara auktoriserad redovisningskonsult.

<https://www.srfkonsult.se/bli-auktoriserad/redovisning/varfor-vara-auktoriserad/> [2019-01-30].

Thurén, T. (2013). *Källkritik*. Stockholm: Liber AB.

Tormo-Carbó, G., SeguíMas, E. & Oltra, V. (2018). Business Ethics as a Sustainability Challenge: Higher Education Implications. *Sustainability*, 10(8), doi: 10.3390/su10082717

TV4 (2005). USA ogiltigförklarar Enron dom, 1 juni.

Zadek, S. & Hummels, H. (1998). Making Values Work. *Journal of Business Ethics*, 17(13), ss. 1373–1377.

Öhman, P. & Wallerstedt, E. (2012). Audit regulation and the development of the auditing profession the case of Sweden. *Accounting History : Journal of the Accounting History Special Interest Group of the Accounting Association of Australia and New Zealand*, 17(2), ss. 241-257.

7 Bilagor

7.1 Bilaga 1 - Intervjufrågor

Informationen nedan fyller den intervjuade själv i innan intervjun påbörjas.

Könstillhörighet: Kvinna Man Ospecificerat

Ålder:

Är du auktoriserad revisor/redovisare: Ja Nej

Intervjufrågor som ställs av oss till den intervjuade:

F1 Om du på bästa sätt skulle förklara begreppet etik för oss, hur skulle det låta?

- F1.1 Hur påverkar etik dig i ditt arbete?

F2 Skulle du kunna förklara hur du tror att man kan redovisa på ett etiskt sätt?

- F2.1 Vilka skillnader kan du tänka dig finns mellan vardaglig etik och etik i arbetslivet?
- F2.2 Vilken betydelse anser du att etik har för redovisningsyrket?

F3 Finns det några regelverk som ni i "er verksamhet" använder som reglerar Etisk redovisning?

- F3.1 om ja,
 - F 3.1.1 Vilka?
 - F 3.1.2 Vet du om några andra regelverk som används inom branschen som kanske inte ni arbetar med specifikt?
 - F 3.1.3 Om du kort skulle förklara de viktigaste delarna inom ramverket, vilka skulle dessa vara och vad är deras betydelse.
- F3.2 om nej,
 - F 3.2.1 Har ni istället interna regelverk eller hur arbetar "er verksamhet" för att upprätthålla Etisk redovisning?
 - F 3.2.2 Om du kort skulle förklara de viktigaste delarna inom regelverket/ramverket, vilka skulle dessa vara och vad är deras betydelse.

F4 I frågan om redovisning bör vara reglerat enligt princip- eller regler, hur förhåller du dig till den etiska redovisningen i samma fråga?

- F4.1 Ditt val
 - F 4.1.1 Vilka fördelar ser du med "ditt val"?
 - F 4.1.2 Vilka nackdelar ser du med "ditt val"?
- F4.2 Det andra begreppet
 - F4.2.1 Vilka fördelar ser du med "det andra begreppet"?
 - F4.2.2 Vilka nackdelar ser du med "det andra begreppet"?

F5 Vad är viktigast som revisor att förmedla gentemot uppdragsgivare?

- F5.1 Vad är det viktigt för dig att tänka på i relationer till uppdragsgivare?

F6 Vad anser du är viktiga karaktärsdrag för en revisor?

- F6.1 Vilka skillnader finns det i viktiga karaktärsdrag mellan revisorer och redovisare?

F7 Vilka karaktärsdrag anser du dig själv besitta?

F8 Vi kommer här att presentera 3 olika *scenarion* som är helt och hållet hypotetiska och berör etik.

F8.1 Din chef meddelar att de har tänkt köpa upp ett annat företag. De har tänkt använda sig av sina egna aktier för att förvärva de andra företagets samtliga aktier. En så kallad SFS-fusion. Inför detta förvärv så vill de såklart pressa upp värdet på sina egna aktier så mycket som möjligt genom kraftiga periodiseringar de nästkommande två åren. Hur skulle du ta ställning till en sådan situation?

F8.2 Vi antar att du sitter ute på en restaurang under lunchen med dina kollegor och ni pratar om era uppdrag. Restaurangen är fullsatt men ljudnivån är mycket mild och det är inga som helst problem att höra vad dina kollegor säger. Din kollega beskriver i detalj om sitt uppdrag gällande en kund, han berättar att denna kunds ekonomi inte är jättebra och företaget kommer att likvideras inom kort. Vad anser du om denna situation?

F8.3 Scenario: Taxichaufförer har bitvis under året enbart redovisat en viss procent av resornas totala värde, på order av taxibolaget. Detta för att minska bolagets redovisade resultat och minimera bolagets underlag för skattebetalning. Ta oss igenom hur du skulle hantera detta redovisningsfel om du upptäckte detta!

F9 Vad kan du tänka dig påverkar andra i deras beslutsfattande?

- F9.1 Finns det några samhällsrelaterade frågor som påverkar dig i ditt beslutsfattande?(exempelvis, miljöfrågor, religionsfrågor, intressenters påtryckningar etc.)
 - F9.1.1 Varför tror du att dessa faktorer påverkar dig?
- F9.2 Finns det några andra faktorer, mer individbaserade faktorer som skulle kunna ligga till grund för beslutsfattande hos dig?
 - F9.2.1 I så fall vilka?
 - F9.2.2 Varför tror du att dessa är av speciell betydelse?

F10 Vad tror du är motivationen till att man utövar Etisk redovisning?

F11 Är det viktigt för dig att ett företag arbetar med Etisk redovisning?

- F11.1 om ja, varför?
 - F11.1.1. Tror du att synen på detta skiljer sig från person till person inom ditt företag? och varför?
 - F11.1.1 Tror du att andra företag är lika medvetna och aktiva inom arbetet med Etisk redovisning som du/ni är? och hur kommer det sig?

- F11.2 om nej, varför inte?
 - F11.2.2 Tror du att synen på detta skiljer sig från person till person inom ditt företag? och varför?
 - F12.2.3 Tror du att andra företag är lika medvetna och aktiva inom arbetet med Etisk redovisning som du/ni är? och hur kommer det sig?

F13 Avslutningsvis, finns det situationer då du anser att ett företag kan “med gott samvete” bortse från etiska principer för att erhålla ekonomiska fördelar?

HÖGSKOLAN
I BORÅS

Besöksadress: Allégatan 1 · Postadress: 501 90 Borås · Tfn: 033-435 40 00 · E-post: registrator@hb.se · Webb: www.hb.se

